Nordisk ministerråd

Levekår blant skeiv i rurale områder i Norden

Om rapporten

Levekårene for lgbti-personer[1] påvirkes av hvor i Norden man bor. Det finnes regionale forskjeller når det gjelder for eksempel tilgang til støtte, målrettede tiltak og nettverk.

For å øke kunnskapen og forståelsen for utfordringene som påvirker levekårene til lgbti-personer i de nordiske landene, har det nordiske ministerrådet gitt Nordisk information för kunskap om kön (NIKK) i oppdrag å utarbeide denne rapporten. Rapporten er skrevet av Helga Eggebø og Fredrik Langeland ved Nordlandsforskning i Norge.

Rapporten bygger på en gjennomgang av eksisterende kunnskap, hovedsakelig forskningslitteratur, som belyser levekårene for lgbti-personer i de nordiske landenes rurale områder. Ved å sammenstille og analysere tidligere forskning synliggjør rapporten både utfordringer og muligheter for lgbti-personer samt identifiserer sentrale kunnskapshull.

Håpet er at rapporten skal bidra til et styrket kunnskapsgrunnlag for arbeidet med å fremme like rettigheter og muligheter for lgbti-personer i de nordiske landenes rurale områder. Resultatene kan dermed støtte kunnskapsutveksling, politikkutvikling og fortsatt nordisk samarbeid.

Forfatternes takk

Takk til Elina Nybergh og Sanna Hellgren Landbris ved Göteborgs universitetsbibliotek for hjelp med litteratursøk i biblioteksdatabaser. Takk til Lea Louise Videt, Deepati Forsberg og Kajsa Widegren for kommentarer til tidligere utkast.

1. Lgbti er en forkortelse for lesbisk, homofil, bifil, transperson og intersex. Etter en beslutning fra de nordiske likestillingsministrene brukes begrepet i det offisielle nordiske samarbeidet.

Indhold

Om rapporten 2

Sammendrag 5

1 Innledning 8

1.1 Hva er ruralitet? 10

1.2 Rapportens disposisjon 11

2 Metode 12

2.1 Søkestrategier 12

2.2 Materialtype 15

2.3 Utvalget 15

2.4 Begrensninger 16

3 Danmark 19

3.1 Livstilfredshet og mental helse blant unge 19

3.2 Holdninger til skeive 20

3.3 Levekår blant eldre skeive 20

3.4 Bosettingsmønstre 21

4 Finland 22

5 Færøyene 24

6 Grønland 27

7 Island 28

8 Norge 29

8.1 Kulturelle hovedfortellinger om byen og bygda 29

8.2 Bostedsmønstre 30

8.3 Unge skeives erfaringer 32

8.4 Skeiv i en religiøs kontekst 35

8.5 Metafortellinger om skeive liv – likheter på tvers av bosted 36

9 Sápmi 38
9.1 Queering Sápmi 38
9.2 Skeiv samisk synlighet 39
9.3 Motsetningsfylte endringstendenser 40
9.4 Ungdom og helse 42
9.5 Vold 43
9.6 Taus og usynlig som skeiv same? 43
9.7 Flere minoritetsposisjoner 44
9.8 Sametingsmelding om likestilling 46
10 Sverige 47
10.1 Bosettings- og flyttemønstre blant skeive 47
10.2 Etablering av skeive rom i det rurale 49
10.3 Unge svenske skeives erfaringer i det rurale 51
10.4 Tjenesteyting 52
10.5 Hatkriminalitet og diskriminering 53
11 Drøfting 55
11.1 Bosettingsmønstre 55
11.2 Skeive ungdommers erfaringer: å komme ut og komme inn 56
11.3 Skeive rom og skeiv organisering 57
11.4 Kristendom 57
11.5 Perspektiver og metoder i litteraturen 58
11.6 Kunnskapsbehov 59
Referanser 61
Vedlegg: Søkeblokker og søkestrenger 71
Om denne publikasjon 73

Denne publikasjonen finnes også som en webtilgjengelig online-versjon:
https://pub.norden.org/temanord2026-520

Sammendrag

Vi har benyttet et bredt spekter av ulike søkestrategier, herunder systematiske søk i nordiske og engelskspråklige biblioteksdatabaser, snøballmetode og faglige nettverk. Gjennomgangen omfatter om lag 75 bidrag hvor forskningsfinansiering, fagmiljø, datainnsamling og referanser i hovedsak er fra samme land. Vi har funnet flest bidrag fra den norske og svenske konteksten, og færrest fra land i den nordiske periferien, herunder Færøyene, Grønland og Åland.

Fire tema går igjen i litteraturen: 1. bosettingsmønstre, 2. unge skeives erfaringer, 3. skeiv organisering, 4. betydningen av kristendom.

Kvantitative studier fra flere nordiske land viser at skeive bor konsentrert i de store byene i større grad enn befolkningen ellers. Dette gjelder i særlig grad for homofile menn, og i noe mindre grad for lesbiske kvinner i etablerte parforhold. Noen studier peker på at dette kan skyldes mer negative holdninger til skeive i rurale områder, mens andre studier finner lite støtte for en slik tolkning.

Mange av de gjennomgåtte studiene handler om ungdom. Et gjennomgangstema i disse studiene er at det kan være utfordrende å bryte med normer for kjønn og seksualitet, og at flere forklarer dette med at de bor på små steder som gjerne kjennetegnes av heteronormative kjønns- og seksualitetsnormer, religiøse normer, mangel på skeive rollemodeller og få skeive nettverk. Blant disse ungdommene uttrykkes gjerne en lengsel eller et flytteønske mot det urbane. Men det er også deltakere som har motfortellinger, der bygda trekkes frem som inkluderende og åpen, og der de føler tilhørighet og trygghet. Andre forteller om et engasjement for å være den rollemodellen i lokalsamfunnet som de selv har manglet, og etablere de fellesskapene og arenaene som de ønsker at hjemstedet skal ha. Flere forsknings-deltakere problematiserer de kulturelle hovedfortellingene om at det er vanskelig å være skeiv på små steder, og forskningen viser at det rurale og det urbane er mang-foldig og preges av ulike stedlige kulturer.

Et annet sentralt tema er betydningen av skeiv organisering og skeive rom. Den gjennomgåtte litteraturen viser at det er viktig for mange skeive, for eksempel ungdommer og skeive samer, at det etableres skeive rom utenfor det urbane, og vektlegger betydningen av for eksempel Sápmi Pride og andre arrangementer som synliggjør skeive samers erfaringer. Lokale pridemarkeringer kan bidra til åpenhet, inkludering, følelser av tilhørighet og fellesskap samt synlige forbilder i lokalsamfunnet.

Betydningen av religiøse normer, nærmere bestemt kristendom, er et gjennomgangstema i litteraturen. I flere studier som utforsker det å være skeiv same, fremheves betydningen av læstadianisme og konservativ kristen teologi. Konservative religiøse kjønns- og seksualitetsnormer er til stede i mange rurale områder, men også i urbane områder, og dessuten i både kristne miljøer og andre religiøse miljøer. For en del skeive kan religiøs tro og religiøse miljøer være vanskelig forenelig med å leve gode skeive liv, og det er liten tvil om at religion og religiøse normer står sterkere i noen land, regioner og lokalsamfunn enn andre.

Rapporten identifiserer følgende kunnskapsbehov:

1. Komparative studier av levekår blant skeive i ulike områder i Norden, for eksempel på tvers av nasjonalstater, selvstyreområder, regioner, ulike byer og lokalsamfunn.
2. Studier av levekår blant skeive og skeiv historie i den nordiske periferien, som Grønland, Færøyene og ulike deler av Sápmi.
3. Analyser av tilgjengelige kvantitative datasett for å undersøke betydningen av sted for levekår og livskvalitet blant skeive.
4. Studier av skeiv organisering i den nordiske periferien, herunder «bygdepride», Sápmi Pride, lokale interesseorganisasjoner og markeringer.

1 Innledning

Den moderne homoseksuelle identitetsfortellingen er tett knyttet til det urbane, og den sterke koblingen mellom homoseksualitet og det urbane har bidratt til å etablere en forestilling om at homofile rømmer fra bygdene og flytter til storbyene for å kunne leve ut sin skeive identitet. Dette har blitt omtalt som «myten om homofil migrasjon» («The gay migration myth – Howard, 1999) og fortellinger om å være «seksuell flyktning» i storbyene (Mortensen, 2001).

De siste 10–15 årene har det vært en økende interesse for skeives liv og levekår i ikke-urbane områder. Hvordan er det å leve som skeiv i rurale områder? Er det nødvendigvis bedre å leve som skeiv i byen enn på bygda? I Norden har disse spørsmålet blitt reist av journalister, interesseorganisasjoner og forskere, og ikke minst av de av oss som selv identifiserer seg som skeive.

Denne rapporten handler om levekår blant skeive i rurale områder i Norden fra 2000-årene og frem til i dag. Vi har gjennomgått eksisterende kunnskap om tematikken og benyttet litteraturgjennomgang[2] som metode for å undersøke følgende problemstillinger:

- Hvilket bilde gir eksisterende forskningslitteratur av levekår blant skeive i ulike rurale områder i Norden?
- Hvilke geografiske områder, perspektiver og metoder står i fokus i forskningslitteraturen om levekår blant skeive i rurale områder i Norden?
- Hva er forskningsbehovene?

Skeiv er en etablert norsk oversettelse av det engelske begrepet «queer». I rapporten brukes ordet skeive gjennomgående som en samlebetegnelse for personer som på ulike måter bryter med hetero- og/eller cisnormer. I gjennomgangen av forskning og undersøkelser fra de ulike nordiske landene bruker vi de begrepene som er aktuelle i den enkelte sammenheng, for å ivareta de variasjonene i begrepsbruk som eksisterer innen feltet.[3]

Det synes å være en utbredt oppfatning om at det er vanskelig å leve gode skeive liv i rurale områder på grunn av lite mangfold, konservative holdninger til kjønn og seksualitet samt få rollemodeller og skeive nettverk. I motsetning til bygdene oppfattes de store byene som steder hvor det er mulig å leve gode skeive liv på grunn av aksept for mangfold og skeive rom i form av utesteder, organisasjoner og parader. Eggebø og Stubberud (2022a) omtaler dette som en «kulturell

2. I denne rapporten benytter vi begrepet litteraturgjennomgang som betegnelse på metoden som ligger til grunn for analysene, det vil si søk, gjennomgang og drøfting av eksisterende forskningslitteratur. Vi bruker begrepet litteraturgjennomgang på tilsvarende vis som betegnelsen «literature review» på engelsk. Andre steder benyttes også begrepene litteraturstudie, forskningsoversikt og kunnskapsoppsummering. Se for øvrig kapittel 2 om metode.
3. For en refleksjon rundt begrepsbruk på det skeive feltet i en nordisk kontekst, se Björklund & Dahl (2020).

hovedfortelling» om skeive liv. Ruralforskningen viser at denne kulturelle hovedfortellingen er en del av en mer overordnet fortelling om byen som moderne, liberal og mangfoldig, og bygda som gammeldags, konservativ og lite mangfoldig.

Den kulturelle hovedfortellingen om bygda og byen er et gjennomgangstema i forskningen som tematiserer skeives levekår i rurale områder. For det første problematiseres myten om skeives migrasjon til byene ved å vise frem mulighetene for å leve gode skeive liv i rurale områder, og begrepet «skeiv anti-urbanisme» («queer anti-urbanism» – Herring, 2010a) er utviklet for å beskrive rurale skeive identiteter som skriver seg inn i en kulturell motfortelling. For det andre finnes det en del forskningslitteratur som dokumenterer levekårsutfordringer blant skeive i rurale områder, og på denne måten skrives inn i den kulturelle hovedfortellingen. Etter hva vi er kjent med, kommer mesteparten av den eksisterende forskningslitteraturen om skeive i rurale områder fra USA[4], et land som skiller seg betydelig fra den nordiske konteksten på en rekke områder, både når det gjelder geografi, historie og velferdsrettigheter. Likevel er begreper og teorier fra amerikansk queerforskning mye sitert i nordiske studier, og i sammenheng med det rurale er begrepene «metronormativitet», «sexual imaginaries», «queer anti-urbanism» og «the gay migration myth» sentrale.

Levekår kan defineres som «økonomiske, sosiale, mellommenneskelige og personlige forhold som utgjør betingelser for og uttrykk for hvordan mennesker lever sine liv» (Anderssen, Buer, Olaniyan og Malterud 2016: 8 sitert Anderssen et al., 2021). Nordisk forskning på levekår blant skeive omfatter både kvantitative og kvalitative studier, og den fokuserer både på strukturelle forhold, personlige opplevelser og befolkningens holdninger[5]. De fleste eksisterende studiene belyser levekår blant skeive innenfor en av de nordiske nasjonalstatene. Det mangler empiriske studier av levekår blant skeive i den nordiske periferien, og studier som sammenlikner levekår mellom ulike områder i Norden.

Norden omfatter de åtte landene Danmark, Finland, Færøyene, Grønland, Island, Norge, Sverige og Åland. I tillegg er Sápmi en del av dette geografiske området. I arbeidet med denne rapporten har vi funnet mest litteratur som tematiserer skeive liv i rurale områder i Danmark, Norge, Sápmi og Sverige. Tilfanget av forskningslitteratur om skeive liv i rurale deler av Finland, Færøyene og Island er begrenset, og

4. Se blant annet DeFonso, 2002; Gilley et al., 2016; Herring, 2010b; Lee & Quam, 2013; Preston et al., 2004; Preston & D'Augelli, 2013; Puckett et al., 2011; Rowan et al., 2013; Schnarrs et al., 2010; Shernoff, 1996; Wang, 2011; Weston, 1995; Whitlock, 2009; Wienke & Hill, 2013; Williams et al., 2005; Yoder et al., 1997; Yost & Chmielewski, 2011.
5. En gjennomgang av nordisk forskning om levekår blant skeive generelt er utenfor rammene av dette oppdraget, og er dessuten beskrevet i andre forskningsrapporter (se for eksempel Anderssen et al., 2021, s. 13–19). Noen overordnede funn er imidlertid at mange lesbiske og homofile lever gode liv på lik linje med heterofile, men at lesbiske og homofile likevel rapporterer om større levekårsutfordringer på noen områder, og at bifile menn og kvinner er mer utsatt. Blant transpersoner er levekårsutfordringene betydelige (Anderssen et al., 2021; Suvisaari, Jaana & Lehtonen, Jukka, 2026). Det er også noen særlige utfordringer – men også gleder - knyttet til det å inneha flere minoritetsposisjoner, for eksempel skeiv med innvandrerbakgrunn, skeiv og samisk, skeiv og eldre, skeiv med funksjonsnedsettelser, skeiv og religiøs m.m (Bergman et al., 2013; Eggebø & Stubberud, 2022b; Langeland et al., 2022; Matthiesen, 2019; Olsen & Sæther, 2025). Flere forskere på feltet har vært opptatt av at levekårsundersøkelser blant skeive ikke bare vektlegger og dermed reproduserer fortellinger om levekårsutfordringer og diskriminering, men også utforsker ressurser og motstandsdyktighet (Anderssen et al., 2021, s. 12–13) (Anderssen et al., 2021, s. 12–13). Innenfor den queerteoretiske tradisjonen er begrepet «queer joy» lansert som kritisk motstand mot «elendighetsforskningen» (Wright & Burkholder, 2025).

vi har ikke funnet noen studier som belyser levekår blant skeive på Grønland eller Åland (se imidlertid rapport fra sivilsamfunnsaktører på Grønland, Kristensen, 2020). Dette er i tråd med Nyegaard med flere (2022), som peker på at forskningen på skeiv historie i Norden først og fremst er fokusert på det som kan kalles sentrum i den nordiske regionen, og at det er få studier av kjønn- og seksualitetsmangfold fra den nordiske periferien som Grønland, Island og Færøyene.

1.1 Hva er ruralitet?

Ruralitet kan forstås ut fra tre dimensjoner: For det første har det en geografisk eller territoriell dimensjon som defineres ut fra kriterier som avstand til byer, befolkningstetthet, folketall og næringsstruktur. Den andre dimensjonen handler om sosiale relasjoner og hverdagspraksiser på rurale steder. Den tredje dimensjonen handler om hvilke representasjoner og fortellinger som finnes om det rurale (Haugen og Stræte 2011 sitert i Eggebø et al., 2015).

Når det gjelder den geografiske dimensjonen, preges Norden – i likhet med verden ellers – av en pågående urbaniseringsprosess, det vil si en demografisk forflytning av folk i retning av urbane områder (Berg-Nordlie et al., 2022). Dersom folketall, befolkningstetthet og avstand til store byer legges til grunn, vil Island, Grønland og Færøyene kunne ses på som rurale områder per definisjon. Men også ut fra den territorielle dimensjonen er ruralitet et relativt begrep sammenliknet med steder med høyere folketall og befolkningstetthet, og hovedstedene Reykjavik, Thorshavn og Nuuk er eksempel på steder som i en nasjonal kontekst kan karakteriseres som urbane, selv om folketallet ikke er så høyt og disse byene befinner seg i den nordiske periferien.

Forskjellene mellom de nordiske landene illustrerer at ulike «rurale» og «urbane» steder kan være svært forskjellige. Dessuten er sosiale relasjoner og hverdags-praksiser knyttet til sted, langt mer varierte enn todelingen mellom det urbane og det rurale er egnet til å fange. Det finnes også et mangfold av benevnelser for rurale områder som henviser til at dette er ulike typer steder: distrikt, bygd, lokalsamfunn, kystsamfunn, fiskevær, landsbygd, utkant, småsamfunn, provins, periferi og spredtbygde strøk.

Våre fortellinger om det rurale er imidlertid ofte preget av nettopp en slik dikotom forståelse av bygda som byens motsetning, og slike kulturelle fortellinger kan bidra til å usynliggjøre forskjeller mellom steder ut fra nasjonal kontekst, statlig styring og lokal kultur. Videre kan rural/urban-dikotomien usynliggjøre strukturelle trekk og lokale kulturer i småbyer, kommunesentrum i spredtbygde strøk og andre steder som kan ha både «rurale» og «urbane» aspekter samt særegne territorielle og sosiale kvaliteter.

Studiene som er beskrevet i denne rapporten, handler om ett spesifikt land i Norden, og komparative nordiske studier av levekår blant skeive synes å være fraværende. Skeive liv er lokalisert på spesifikke steder som preges av ulike strukturelle forhold, språk, kulturer og nasjonale kontekster, og forskningsfunnene verken kan eller bør løsrives fra disse kontekstene. En nedtoning av den nasjonale konteksten studiene er gjennomført innenfor, kan lett bidra til å reprodusere urban/rural-dikotomien ved å gi inntrykk av at «det rurale» er det samme på tvers av nasjonale kontekster.

1.2 Rapportens disposisjon

I kapittel 2 gjøre vi greie for data og metodiske valg. Vi beskriver vår tilnærming til litteraturgjennomgang som metode, og gjør rede for søkestrategier, avgrensninger, etablering av utvalget og prosjektets begrensninger.

Som nevnt over har vi valgt å organisere litteraturen vi har gjennomgått, etter land. Litteraturen fra de åtte nordiske landene og Sápmi presenteres i alfabetisk rekkefølge: Danmark (kapittel 3), Finland (kapittel 4), Færøyene (kapittel 5), Grønland (kapittel 6), Island (kapittel 7), Norge (kapittel 8), Sápmi (kapittel 9) og Sverige (kapittel 10).

I rapportens siste kapittel drøfter vi hovedfunnene fra litteraturgjennomgangene og drøfter noen tema som går på tvers av de ulike nasjonale kontekstene. Videre drøfter vi hvilket kunnskapsfelt levekår blant skeive i rurale områder kan sies å være, og hva som er de viktigste kunnskapsbehovene.

2 Metode

Analysene i denne rapporten er basert på gjennomgang av litteratur som belyser levekår blant skeive i rurale områder i Norden. Det finnes en rekke ulike tilnærminger til litteraturgjennomgang som forskningsmetode. Den mest siterte er såkalt «systematisk litteraturgjennomgang» («systematic literature review»), som har sitt utspring i kvantitativt orienterte metoder fra medisin- og helseforskning. Retningslinjer for systematisk litteraturgjennomgang bygger på et positivistisk vitenskapssyn, og vektlegger utvalgsprosedyrer, strenge kriterier for inklusjon og eksklusjon samt replikerbarhet (Bragtveit & Arora, 2026, s. 18–19).

Vi har valgt å gjøre det vi kaller en analytisk litteraturgjennomgang, og dette likner det som andre har kalt narrativ litteraturgjennomgang (Bragtveit & Arora, 2026). En analytisk litteraturgjennomgang tar utgangspunkt i fortolkende forskningstradisjoner innenfor humaniora og samfunnsfag og innebærer at vi gjør en analytisk tolkning av hva som kjennetegner litteraturfeltet, herunder temaer, metoder, teoretiske tilnærminger og blindsoner.

En analytisk litteraturgjennomgang forutsetter et bredt spekter av søkestrategier, og at det gjøres en faglig og skjønnsbasert vurdering av hvilke studier som er relevante å inkludere og ikke, underveis i prosessen. Vi har valgt å inkludere fagfellevurdert forskning publisert i form av vitenskapelige artikler, bøker og bokkapitler. I tillegg har vi inkludert flere andre publikasjonstyper, først og fremst forskningsrapporter og masteroppgaver.

I rapporten har vi forsøkt å gi en bred, beskrivende og kritisk oppsummering av eksisterende forskning som kan si noe om levekår blant skeive i rurale områder i Norden, og vi vektlegger analyser som kan gi innsikt i hva dette brokete «feltet» kan fortelle oss om skeive liv i rurale områder i Norden.

I dette kapittelet bestreber vi oss på å gi en konkret og transparent beskrivelse av de metodiske valgene, strategiene og arbeidsformene som er benyttet i arbeidet med denne rapporten.

2.1 Søkestrategier

Vi har benyttet fem strategier for litteratursøk:

1. søk i biblioteksdatabaser
2. søk i forskernes egne biblioteksdatabaser om levekår blant skeive
3. snøballmetode/referansesafari
4. målrettet søk etter nye publikasjoner fra sentrale forskere
5. tips fra faglige nettverk

2.1.1 Søk i Biblioteksdatabaser

Søk i biblioteksdatabaser beskrives vanligvis som den mest sentrale søkestrategien i arbeidet med litteraturgjennomganger. Vi har gjort systematiske søk i biblioteks-databaser med bistand fra KvinnSam - Nationellt bibliotek för genusforskning ved Göteborg Universitet, som har lang erfaring med litteratursøk og har bistått i en rekke tilsvarende oppdrag for Nordisk ministerråd.

Det ble gjort søk i følgende biblioteksdatabaser: ORIA, LIBRIS, SwePub, Det. Kgl. Bib, Danmarks forskningsportal, Research portal, Scopus og Web of Science.[6] Søkestrenger ble etablert i samarbeid mellom forfatterne og bibliotekarene og inneholder tre hovedblokker: 1. søkeord for skeiv tematikk og 2. søkeord for rurale områder og 3. søkeord for Norden (se vedlegg).

Søkeblokken for skeiv tematikk ble etablert med utgangspunkt i søkeblokker fra andre prosjekter om levekår blant skeive. Søkeblokken for rurale områder ble etablert av forfatterne og bibliotekarene i samarbeid. I tillegg til ord for rurale områder generelt, besluttet vi å inkludere stedsbetegnelser for Færøyene, Grønland, Island, Sápmi og Åland. Som nevnt innledningsvis er sentrum/periferi og urban/rural relative begreper, og også i den nordiske periferien finnes det byer og tettere befolkede områder som er sentrum i en nasjonal/lokal kontekst. Men Færøyene, Grønland, Island, Sápmi og Åland kan likevel sies å være i den nordiske periferien, og forskningen om levekår blant skeive i disse områdene er såpass begrenset at vi kunne ta sikte på å gjøre en konkret faglig vurdering av på hvilken måte enkeltstudier omhandler det rurale og det urbane.

De to søkeblokkene ble benyttet i kombinasjon, og det vil si at publikasjoner som omhandler skeive uten å gi treff på noen av stedsbetegnelsene, ikke er omfattet. Dette var nødvendig for å avgrense søkene, men det er også en mulig svakhet ettersom studier av levekår blant skeive kan gi relevant informasjon om rurale områder uten at dette kommer frem i sammendrag eller nøkkelordene som er registrert i databasen. De andre søkestrategiene kan til dels kompensere for dette.

Vi besluttet å la søkene omfatte publikasjoner fra hele tidsperioden 2000–2026. Dette på bakgrunn av at vi hadde kjennskap til feltet fra før og visste at det er et forskningsfelt der det er gjort relativt få studier. Vi visste også at det som finnes, i hovedsak er publisert de siste 10–15 år.

I vurderingen av hvorvidt treffene var relevante for rapportens problemstillinger eller ikke, valgte vi først å kategorisere treffene i tre hovedkategorier: 1. relevant, 2. ikke relevant og 3. kanskje relevant. Underveis i arbeidet besluttet vi å inkludere

6. Den pågående omleggingen av de norske universitetenes arkiver til Nasjonalt vitenarkiv (NVA) gjør at søkene i databasen Oria ser ut til å være noe mangelfulle, og det er mulig at systematiske databasesøk i NVA kunne identifisert flere publikasjoner fra den norske konteksten.

flere merkelapper, for eksempel «skeiv historie»[7] og «representasjon av skeivhet»[8] . Mange av studiene som falt utenfor rammene for oppdraget, var nemlig egnet til å belyse skeivhet i rurale områder i et historisk perspektiv eller representasjon av skeivhet og ruralitet i skjønnlitteratur, kunst og mediebidrag.

Det ble også gjort søk i databasen Overton for å identifisere relevante ikke-vitenskapelige publikasjoner, for eksempel offentlige dokumenter, publikasjoner fra sivilsamfunnsorganisasjoner og forskningsrapporter som ikke hadde kommet frem i de andre databasesøkene. Det viste seg imidlertid vanskelig å gjøre fornuftige avgrensninger av søkene i Overton. For å ikke gå glipp av relevante publikasjonstyper, endte vi på 400 treff, hvorav stikkprøver viste at de færreste ville være relevante å inkludere i rapporten. På bakgrunn av disse undersøkelsene besluttet vi å ikke arbeide videre med søkene i Overton, fordi det fremstod som tidkrevende, lite effektivt og lite relevant gitt problemstillingene og rammene for dette prosjektet.

2.1.2 Andre søkestrategier

I tillegg til databasesøkene har vi benyttet en søkestrategi omtalt som «snøballmetode» (Greenhalgh, & Peacock, R., 2005) eller «referansesafari» (M. H. Eriksen, 2025, s. 88), det vil si å søke etter publikasjoner i referanselister til allerede identifiserte studier. Som en del av dette har vi også gjort målrettede søk etter nyere publikasjoner fra sentrale forskere.

Forfatterne av rapporten har tidligere gjennomført flere studier som omhandler levekår blant skeive, og som inkluderer informasjon om det rurale. Derfor har vi hatt mulighet til å søke etter relevant litteratur i egne biblioteker i referanse-håndteringsverktøyene vi benytter. Vi har også gjort søk i Google, Google Scholar og Scandinavian University Press. Videre har vi benyttet vårt eget og oppdrags-givers nettverk til å identifisere studier fra de nordiske områdene vi selv har minst kjennskap til, blant annet Danmark, Finland og Island.

Det viste seg å være relativt få overlappende treff i databasesøkene og de andre søkene, og over halvparten av de inkluderte studiene er identifisert ved andre søkestrategier enn systematiske søk i biblioteksdatabaser. Kunnskapstilfanget for rapporten ville vært betydelig mindre dersom vi hadde begrenset oss til databasesøk, og dette understreker viktigheten av å benytte et bredt spekter av strategier. Samlet sett har imidlertid de fem søkestrategiene gjort det mulig å identifisere et relativt betydelig antall forskningspublikasjoner og annen litteratur som er egnet til å belyse problemstillingene.

---

7. Se for eksempel Hundstad et al., 2023; Edelberg & Christensen, 2026; Fur, 1998; Hundstad et al., 2022; Kristiansen, 2008; Martinsson, 2008; Rydström, 2005; Skjoldhammer, 2026; Sorainen, 2012. I henholdsvis Norge og Danmark er det pågående forskningsprosjekter om skeiv historie utenfor de store byene: QUEERDOM og Qprovince. Se https://nors.ku.dk/english/research/centre-for-gender-studies/qprovince_en/ og https://www4.uib.no/forskning/forskningsprosjekter/queerdom
8. Se for eksempel Bjerknes, 2023; Edelberg & Christensen, 2026; Hansson et al., 2023; Kokkola, 2024; Korneliussen, 2022; Kyrölä & Huuki, 2021; Palo & Manderstedt, 2022a; Rosenberg, 1970; Vervoort, 2018; Wennerscheid, 2017; Wikström, 2019.

2.2 Materialtype

Det ble først og fremst søkt etter materialtypene vitenskapelige artikler, bøker, bokkapitler og avhandlinger. Publikasjoner som ikke er fagfellevurdert forskning, blir gjerne omtalt som «grå litteratur». En avgrensning til fagfellevurdert forskning ville gitt et svært begrenset bilde av kunnskapen som finnes om levekår blant skeive i rurale områder i Norden, og vi har derfor valgt å inkludere et bredere litteratur-tilfang.

I tillegg til masteroppgaver og forskningsrapporter har vi også inkludert noen offentlige dokumenter, journalistiske bidrag og artikler av mer populærvitenskapelig karakter, der disse har vært egnet til å belyse problemstillingene i rapporten.

2.3 Utvalget

Databasesøkene resulterte i 290 publikasjoner (etter rensning for duplikater). Basert på vurdering av tittel, materialtype, sammendrag og i noen tilfeller selve publikasjonen, ble disse 290 treffene i første runde klassifisert som «relevant», «ikke relevant» og «kanskje relevant».[9] Helt irrelevante treff, for eksempel naturvitenskapelige artikler om dyr og planter på Grønland, ble fjernet fra biblioteket.[10] Publikasjoner som ble identifisert med andre søkestrategier, ble fortløpende inkludert i biblioteket.

Studiene vi innledningsvis hadde klassifisert som «kanskje relevant», ble gjort til gjenstand for en ny vurdering i løpet av arbeidet med rapporten. Etter en nærmere gjennomgang av sammendrag, introduksjoner og stikkordsøk i fulltekst-publikasjoner, ble alle disse reklassifisert som relevant eller ikke relevant.

Ved hjelp av de ulike søkestrategiene er alt i alt om lag 75 publikasjoner identifisert og klassifisert som relevant for problemstillingene i denne rapporten. Det må imidlertid understrekes at relevans er et skjønnsspørsmål. Det har verken vært mulig eller hensiktsmessig å etablere strenge forhåndsdefinerte kriterier for inklusjon. Forskerne har hatt en kontinuerlig samtale seg imellom for å drøfte og vurdere om og hvordan en spesifikk studie har relevans for rapportens problem-stillinger. I mange tilfeller er det rurale og/eller det skeive undertemaer som dukker opp i en publikasjon uten at disse temaene er hovedfokus i publikasjonen. Ved å innta et relativt inkluderende og bredt perspektiv på relevans, mener vi å ha lykkes med å gi et bredt og transparent bilde av litteratur som på ulike måter kan belyse problemstillingen i denne rapporten.

9. Dette arbeidet har vi gjort i referansehåndteringsverktøyet Zotero, som inneholder en rekke muligheter for sortering i form av emneord, merkelapper og underutvalg.
10. De fleste treffene i databasesøkene for Grønland var naturvitenskapelige publikasjoner som var feilaktig identifisert gjennom søkeordene «homo*» og «trans*», som inngår i betegnelser innenfor biologifaget. Denne typen treff, som utelukkende dukket opp i forbindelse med Grønland, kan reflektere en tendens til at naturvitenskapelig forskning dominerer i den grønlandske geografiske konteksten.

I arbeidet med å analysere datamaterialet har forfatterne samarbeidet tett i form av felles arbeidsmøter. Skrive- og analyseseminarer er en kollektivt orientert og effektiv arbeidsform som tilrettelegger for kontinuerlige samtaler om litteraturen, problemstillingene og analysene. Formålet med tekstarbeidet har vært å gi en best mulig analytisk og helhetlig fremstilling av den gjennomgåtte litteraturen i lys av annen forskning om levekår blant skeive og de begrepene og teoretiske perspektivene som er sentrale i feltet.

2.4 Begrensninger

Spørsmålet om hvilke studier som er relevante, er et faglig skjønnsspørsmål som ikke kan utledes av strenge forhåndsdefinerte kriterier. For eksempel har vi som nevnt vurdert det slik at historiske studier av skeive liv og studier av populærkultur, litteratur og kunst er utenfor rammene av dette oppdraget (se imidlertid noen eksempler i fotnote 5 og 6).

Denne avgrensningen er imidlertid ikke uproblematisk, all den tid flere slike studier tematiserer forbindelsene mellom det skeive og det rurale. Studier av historiske endringsprosesser samt representasjoner av skeivhet i kulturen kan i tillegg gi viktig innsikt i hvordan skeive liv leves, og under hvilke betingelser, på ulike steder og til ulike tider. Som Palo og Manderstedt (2022b) peker på, har litteraturen en viktig funksjon når det gjelder å synliggjøre minoritetserfaringer, skape motfortellinger og åpne opp et rom for gjenkjennelse for leseren. Slik sett er litterære fremstillinger egnet til å utvide forestillingene om hvilke liv som kan leves på hvilke steder, og historisk sett har romaner vært viktige kilder til identifikasjon og identitetsutvikling for mange skeive på ulike steder og historiske tidspunkter.

I dette prosjektet er det benyttet søkeblokker på engelsk, norsk, svensk og dansk. De andre nordiske språkene er ikke inkludert fordi ingen i prosjektgruppen har den nødvendige språkkompetansen. Dermed har vi vært avhengige av at litteratur som omhandler Finland, Færøyene, Grønland, Island, Sápmi og Åland, er tilgjengelig på engelsk eller skandinaviske språk. Dette er en begrensning ved litteraturgjennomgangen, og vi har derfor fått bistand fra oppdragsgivers nordiske nettverk til å identifisere noen mulig relevante studier fra Finland og Island. Disse ble oversendt oss i maskinelt oversatt versjon, og vi har vurdert relevansen og inkludert en omtale av disse.

Språklige begrensninger gjorde seg også gjeldene i etableringen av søkeblokker. Det viste seg, etter kommentarer fra en fagfelle, at vi ikke hadde inkludert det vanligste danske begrepet for rurale områder, nemlig «provinsen». Kaalalit Nunaat, som er det grønlandske ordet for Grønland, var heller ikke blitt inkludert i det første søket. Derfor gjorde vi et supplerende søk i de danske biblioteksdatabasene, hvor også disse og noen flere søkeord ble inkludert. Det supplerende søket gav ingen flere relevante treff, men fagfellen pekte oss i retning av noen nyere studier av relevans.

Basert på denne erfaringen konkluderer vi med at det ville vært en fordel å ha en referansegruppe med forskere bosatt i alle de nordiske landene, men en større referansegruppe var utenfor rammene av dette prosjektet.

3 Danmark

Litteraturen fra den danske konteksten omfatter noen nyere studier som eksplisitt handler om å sammenlikne henholdsvis levekår blant skeive ungdommer (Andersen et al., 2024) og holdninger til skeive i ulike geografiske områder (Andresen et al., 2025). Dessuten har vi funnet en eldre studie om bosettingsmønstre, en kvalitativ studie av levekår blant eldre skeive. I tillegg finnes det noen nyere studier av skeiv historie som faller utenfor denne rapportens problemstillinger[11].

3.1 Livstilfredshet og mental helse blant unge

Forskningsrapporten «Trivsel og mental sundhed blandt LGBT+-unge – En kortlægning for udvalgte områder i Danmark» (Andersen et al., 2024) undersøker forskjeller i trivsel blant skeive ungdommer ut fra hvor i landet de bor.[12] Hypotesen er at det er flere ungdommer som identifiserer seg som skeive i storbyen, og at levekårene oppleves som bedre der.

Datagrunnlaget for undersøkelsen er hentet fra spørreundersøkelsen «Ung i 2023 – Plads til alle?», der deltakerne er tilfeldig trukket ut og svarprosenten er 19,6. Analysene i rapporten om skeive ungdommer omfatter 10 068 respondenter mellom 15 og 17 år bosatt i kommunene København, Frederiksberg, Aarhus, Odense og Aalborg samt de største kommunene i henholdsvis Syd- og Midtsjælland og Sydjylland (Andersen et al., 2024, s. 13–16, 43).

Resultatene viser at skeive ungdommer generelt rapporterer om betydelige levekårsutfordringer når det gjelder livstilfredshet, selvtillit, angst og depresjon, og at trivselen er signifikant lavere i denne gruppen sammenliknet med heterofile ungdommer. Ifølge forfatterne er andelen unge som rapporterer om mistrivsel, signifikant lavere blant dem som er bosatt i hovedstadsområdene, enn i de andre kommunene i undersøkelsen.

Det må imidlertid presiseres at forskjellene bare er signifikante med et signifikansnivå på 0,1, og ikke 0,05, som vanligvis benyttes. Når de andre regionene sammenliknes med landsgjennomsnittet, er det dessuten ingen signifikante forskjeller, heller ikke med et signifikansnivå på 0,1 (Andersen et al., 2024).

11. LollandBibliotekerne har gitt ut antologien *Queerfortællinger fra Lolland og Falster* (Engel et al., 2024) hvor 22 skeive fra Lolland og Falster har skrevet om livene sine. I en omtale av boken beskrives følelsen av annerledeshet og mangel på skeive forbilder som et gjennomgangstema i fortellingene. Dette gir gjenklang til bokprosjektet Queering Sápmi, som er basert på samme type materiale, og der følelser av annerledeshet også blir tematisert. Tidligere i år utkom også boken «Queer i Provinsen» (Edelberg & Christensen, 2026), som er en antologi basert på historiske kilder som dagbøker, brev, romaner og erindringer, og som omhandler skeives liv fra 1700-tallet og fremover.
12. På bakgrunn av funnene fra denne undersøkelsen, bevilget Tuborgfonnet i 2026 støtte til prosjektet «Regnbue i provinsen», som har som formål å skape trygge lokalmiljøer utenfor de store byene i Danmark. Se omtale av prosjektet her: https://lgbt.dk/tuborgfondet-stoetter-nyt-projekt-der-skal-styrke-unges-regnbue-faellesskaber-i-hele-landet/

Flertallet av ungdommene i undersøkelsen rapporterte om at de føler seg akseptert som de er på skolen, men andelen skeive som svarte bekreftende her, er lavere enn blant de andre ungdommene. Flertallet av ungdommene rapporterte at det ikke var regler for god oppførsel på skolen, eller at reglene ikke overholdes, og her var det ingen signifikante forskjeller mellom de ulike regionene.

3.2 Holdninger til skeive

Projekt SEXUS[13] er en omfattende befolkningsundersøkelse om seksualitet og helse som gjennomføres ved hjelp av nettbaserte spørreundersøkelser blant et bredt utvalg av befolkningen i alderen 15–89 år. Undersøkelsen gjentas med noen års mellomrom. Nesten 75 000 personer besvarte undersøkelsen i første runde i løpet av 2017/2018, og ny datainnsamling gjennomføres i 2026. Rapporten «Sex i Danmark» (Frisch et al., 2019) og en rekke forskningsartikler er skrevet på bakgrunn av analysene.

Basert på data fra Projekt SEXUS, analyserer artikkelen «Factors Associated with Moral Disapproval of Same-Sex Sexual Behavior in Denmark: Baseline Findings from the Project SEXUS Cohort Study» (N=62.675) (Andresen et al., 2025) forekomsten av homofobiske holdninger i den danske befolkningen. Resultatene viser at om lag 20 prosent av den danske befolkningen har homofobiske holdninger, og at homofobi er betydelig mer utbredt blant menn enn kvinner. Homofobi er også mer utbredt blant personer med streng seksualmoral og religiøsitet. Videre er homofobiske holdninger signifikant mer utbredt blant dem som bor utenfor hoved-stadsregionen, og forekommer oftere blant personer med kort utdannelse, dårlig egenvurdert helse samt lite undervisning og kommunikasjon om seksualitet i barndommen (Andresen et al., 2025; Projekt SEXUS, 2025).

3.3 Levekår blant eldre skeive

Forskningsrapporten «Seksuel identitet sent i livet – ældre homo- og biseksuelles sociale vilkår i Danmark» (Matthiesen, 2019) er basert på feltarbeid og intervju med 32 personer på 63–95 år som identifiserte seg som bifil eller homofil (deltakerne inkluderer både menn og kvinner). Deltakere fra både storbyer og mindre steder ble invitert, herunder hovedstadsområdet, Midtfyn, Midt-, Vest-, Øst- og Sydjylland samt Vest-, Syd- og Nordsjælland. Videre var fem av deltakerne fra andre land i Europa.

13. Se omtale av Projekt SEXUS her: https://www.projektsexus.dk/projekt-sexus/om-projekt-sexus Pressemelding om geografiske forskjeller i homofobiske holdninger: https://www.projektsexus.dk/seneste-nyt/2025/ny-undersoegelse-mere-end-hver-femte-dansker-har-homofobiske-holdninger

Flere av deltakerne reflekterte over betydningen av bosted, og noen pekte på at det var stor forskjell på å leve åpent som skeiv i København sammenliknet med mindre og mer perifere steder i Danmark. Det å bli beglodd eller fryst ut er erfaringer som nevnes. Andre deltakere påpeker imidlertid at det på ingen måte var uproblematisk for skeive i hovedstadsområdene heller. Deltakerne som bor utenfor hovedstadsområdet og de store byene, ser imidlertid i større grad ut til å etablere viktige relasjoner til heterofile og delta i seniortilbud for majoriteten, ettersom man i mindre grad har tilgang til skeive nettverk og tilbud på stedet der man bor. Deltakere fortalte begeistret om disse tilbudene, og manglende fokus på kjønn og seksualitet var ikke nødvendigvis problematisk for dem som aldri hadde vært åpen som skeiv. Rapportforfatterne peker på at det finnes ett sykehjem i København som har særlig oppmerksomhet på skeive minoriteter, og anbefaler at man undersøker muligheten for å etablere «regnbueplejehjem» også i andre større byer (Matthiesen, 2019).

3.4 Bosettingsmønstre

I 2000-årene gjennomførte Frisch og Hviid (2006) en nasjonal kohortstudie av heteroseksuelle og ikke-heteroseksuelle inngåtte ekteskap siden 1970, hos om lag to millioner dansker født 1952–1983. Data er hentet fra danske befolknings- og sivilstandsregistre og følger personer i alderen 18–49 år. Heterofile ekteskap registreres fra 1970, og registrerte partnerskap mellom personer av samme kjønn fra 1989. Datamaterialet gjelder altså ekteskap inngått langt tilbake i tid.

Resultatene viser at personer født i hovedstadsområdet hadde høyere sannsynlighet for likekjønnet ekteskap enn personer født i rurale områder. Tilsvarende mønstre er også funnet i analyser av nyere data fra den norske konteksten (Zahl-Olsen & Thuen, 2023). Frisch og Hviid har også analysert statistiske sammenhenger mellom valg av ekteskapsform og erfaringer fra oppvekst og familie, og tolker funnene dit hen at barndommens familieerfaringer har betydning for senere valg av ekteskapsform.

4 Finland

Hanna Peltomaa (2022) har skrevet en avhandling som undersøker levekårene og handlingsrommet for ikke-heteroseksuelle personer i det finske Lappland.[14] Datamaterialet bygger på 23 biografiske intervjuer med ikke-heteroseksuelle informanter og observasjon i nærmiljøet deres. Hovedspørsmålet i avhandlingen er hvilke muligheter ikke-heteroseksuelle har i landsbyfellesskap i Lappland, hva som kjennetegner livet i det rurale, og hvordan skeivhet blir relevant i ulike sosiale rom og situasjoner. Avhandlingen viser at sterke heteronormative strukturer preger lokalsamfunnene. Peltomaa beskriver samfunn preget av sosial kontroll med sterke idealer om normalitet, der omsorg og fellesskap gjerne kan slå over i smålighet og sladder. Enkelte deltakere er ikke åpne om seksuell orientering overfor familien, og noen foreldre er bekymret for hvordan en familie kan bli vanæret dersom et familiemedlem er åpent skeiv. Samtidig kan det også være en stilltiende aksept for likekjønnsrelasjoner i lokalsamfunnene.

Peltomaa (2013, 2013) har også skrevet to engelskspråklige artikler som baserer seg på feltarbeidet hun gjorde i forbindelse med avhandlingen.[15] Utgangpunktet er at media og forskning fremstiller Lappland som «forferdelig» for seksuelle minoriteter, og at skeive derfor må flytte til byen. Peltomaa utfordrer dette bildet ved å vise hvordan skeive både velger å bli værende og vende tilbake til Lappland.

Peltomaa legger vekt på hvordan livet i rurale områder henger tett sammen med familieliv, og det å ha en nær relasjon til familien gir potensielt både status og trygghet. Samtidig vil også familien kreve en viss grad av lojalitet. Et viktig poeng i analysene er betydningen til alpinanleggene i Lappland, som i sesongen fungerer som midlertidige «pseudobyer» med turister og sesongarbeidere. Disse stedene er et rom skeive kan utfolde seg i, ettersom dette representerer noen annet enn det lokalsamfunnet ellers representerer: «The resorts are places where people can "escape" the close-knit village life, especially the family and familiarity» (Peltomaa, 2013, s. 154).

Artikkelen «Cross-Generational Relationships before 'the Lesbian': Female Same-Sex Sexuality in 1950s Rural Finland» (Sorainen, 2012) bygger på et etnografisk feltarbeid (intervjuer, observasjoner) og tar utgangspunkt i historien til to lesbiske kvinner i en mindre by i Finland. Sorainen undersøker (2014) hvordan skeives liv på mindre steder utfordrer den dominerende fortellingen om «queer flight»; altså ideen om at skeive må migrere til storbyen for å leve fritt og autentisk (se også Weston, 1995; Wimark, 2014a).

14. Vi har kun lest utdrag fra en KI-oversatt versjon av denne avhandlingen. Se for øvrig merknad om bruk av KI-oversatt litteratur i metodekapittelet.
15. Artiklene er skrevet noen år før den publiserte avhandlingen fra 2022. Hun gjorde feltarbeid til avhandlingen i perioden 2009–2013. I de to artiklene bruker hun erfaringer fra noen av de 15 informantene som var intervjuet på det tidspunktet artikkelen ble skrevet. Det samiske nevnes for øvrig her som ett av flere språk som snakkes i regionen der hun har gjort feltarbeid, men det samiske som sådan er ikke et tema for artiklene i noen grad.

Artikkelen legger samtidig også vekt på hvordan personlige relasjoner, nettverk, arv og økonomi former skeive hverdagsliv og livssituasjoner i det rurale. Begge informantene har omfattende skeive nettverk, men også sterke bånd til biologisk familie. Sorainen argumenterer for at skeive kan ha tettere bånd til oppvekst-familien enn skeiv teori ofte antar, og hun inkluderer også beskrivelser av informantens slekt i sin analyse av skeives liv. Begrepet *personal life* (Carol Smart) brukes for å analysere støtte-, omsorgs- og slektskapsrelasjoner. *Cultural memory* viser hvordan historiske og nasjonale forestillinger om ruralitet, familie og slekt også påvirker skeives livsvalg. Artikkelen viser at små steder ikke bare er arenaer for sosial kontroll og isolasjon, men også gir privatliv, trygghet og rom for alternative livsprosjekter. Dermed utfordres motsetningsparet mellom den undertrykkende bygda og den frigjørende metropolen. Et sentralt poeng er at livene våre alltid er innvevd i materiell ulikhet og velferdsstatens strukturer, og Sorainen legger vekt på hvordan biologisk familie, valgt familie, juridiske rammer og økonomiske ressurser påvirker skeives liv.

5 Færøyene

Det er lite forskning som omhandler skeives liv og skeiv historie i den nordiske periferien (Nyegaard et al., 2022), men vi har funnet to nyere vitenskapelige artikler som handler om skeives levekår på Færøyene.

Artikkelen «Den usynlige understrøm» (Gaini, 2024) handler om skeives liv på Færøyene fra etterkrigstiden og frem til i dag. Forfatteren viser hvordan mange skeive færøyinger i flere tiår har følt at det ikke var plass til dem i det lille, religiøst pregete øysamfunnet og derfor har reist til Danmark, og da særlig København. Ifølge forfatteren omtales Færøyene ofte som et nordisk unntak når det gjelder skeives rettigheter. Gaini bruker både intervjuer med færøyske menn og eksempler fra aviser, dokumentarer, kunst og kultur, og han viser at skeive har opplevd sosial kontroll, taushet rundt seksualitet og et tydelig kristent normpress. Men noen har også valgt å flytte tilbake og bli, nettopp for å være med på å endre samfunnet innenfra.

I løpet av 2000-årene har det imidlertid skjedd mye: en antidiskrimineringsparagraf mot hat mot homofile kom inn i lovverket, organisasjonen LGBT+ Føroyar ble mer synlig, og steder som nattklubben Sirkus i Tórshavn har blitt symboler på et åpnere miljø. En yngre generasjon bruker kunst, musikk og film til å utfordre gamle forestillinger om kjønn, seksualitet og familie, og til å skape nye rom for skeive på Færøyene.

Likevel er mye fortsatt er uavklart. Det finnes fortsatt skeive som ikke tør å være åpne, og en del flytter fortsatt ut og ser ikke for seg å vende tilbake. Forfatteren beskriver «den usynlige understrømmen» som alle menneskene, erfaringene og ideene som går mot hovedstrømmen i samfunnet: de lever skeive liv, ofte stille og uten store ord, men er likevel med på å forandre øysamfunnet over tid. Stilhet, halvveis åpenhet og det å «ikke snakke om det» blir beskrevet både som en beskyttelse og som en begrensning, og artikkelen etterlyser mer forskning og mer lytting til skeives egne historier i små øysamfunn som Færøyene.

Artikkelen «Færøerne mellem religiøs vækkelse og sekularisering: En nordisk undtagelse bliver til» (Skorini et al., 2022) viser hvordan Færøyene skiller seg ut i Norden når det gjelder religion, og at dette får stor betydning for skeive. Forfatterne beskriver hvordan sterke kristne vekkelsesmiljøer har preget både kulturen og politikken, og hvordan dette har bidratt til at skeives rettigheter lenge har vært kontroversielt tema: hver gang det har kommet forslag om bedre juridisk vern eller likestilling for skeive, har det skapt kraftige konflikter mellom konservative kristne og mer liberale krefter. Særlig lovforslag om diskrimineringsvern og partnerskap/ekteskap for likekjønnspar har utløst harde politiske strider, regjeringskriser og sterke følelser i offentligheten. Spørsmål om kjønn og seksualitet er blitt symboler i

en kamp om hva slags samfunn Færøyene skal være: et tydelig kristenkonservativt samfunn eller et mer sekularisert og rettighetsorientert, likt resten av Norden. Samtidig peker forfatterne på at holdningene til skeive er i endring. Yngre generasjoner er generelt mindre religiøse og mer aksepterende overfor skeive enn eldre, og det finnes etter hvert flere politiske og sosiale aktører som ønsker sterkere vern mot diskriminering av skeive. Sammenlignet med Danmark og de andre nordiske landene har imidlertid konservative kristne miljøer stor innflytelse på skeives tilgang til rettigheter.

Swedenborgsg

6 Grønland

Rapporten «At være LGBTQIA+ i Kalaallit Nunaat» er utarbeidet av Grønlands Råd for Menneskerettigheder og Sipineq+ (Kristensen, 2020). Sipineq+ er en interesseorganisasjon for skeive i Grønland, og i tillegg finnes Institut for menneskerettigheder, som også arbeider med skeives rettigheter.

Formålet med rapporten er å sette fokus på rettigheter og utfordringer for LGBTQIA+-personer i Kalaallit Nunaat. Rapporten baserer seg på kunnskap fra internasjonale undersøkelser om skeives levekår generelt og skeive med urfolkstilhørighet spesielt. Ifølge rapportforfatterne og kunnskapen fra undersøkelsene finnes det verken kvalitative eller kvantitative forskningsdata om levekår blant skeive på Grønland. Det er derfor svært viktig og verdifullt at Sipineq+ bidratt med LGBTQIA+-personers erfaringer, og at erfaringer med hatkriminalitet, diskriminering, manglende støtte i møte med tjenesteytere, men også støtte blant venner og nære personer, dokumenteres i rapporten.

Rapporten starter med en ordbok med ord for seksuell orientering og kjønnsidentitet på dansk og grønlandsk (Kristensen, 2020, s. 6–7), og sett i lys av forskningen om skeive samer og behovet for et språk for kjønn og seksualitetsmangfold, er arbeid med begreper et viktig utviklingsarbeid. Det vises også til at Grønlands første likestilling- og ikke-diskrimineringslov ble vedtatt i 2024, og at denne omfatter seksuell orientering, kjønnsuttrykk, kjønnsidentitet og kjønnskarakteristika. Videre har også Grønlandske kvinner fått rett til medmorskap.

I rapporten løftes det frem at seksualitetsundervisningen også på Grønland oppfattes som heteronormativ, og at det er behov for å gjøre en jobb med å utdanne folk og sikre at seksualundervisningen blir en trygg arena hvor unge kan få tilgang til informasjon om kjønn- og seksualitetsmangfold.

Når det gjelder helse, viser rapportforfatterne til diskrimineringserfaringer og mangel på kunnskap om kjønn og seksuell orientering blant helsepersonell. Ikke minst påpekes det at transpersoner på Grønland mangler tilgang til hormonbehandling, og at dette utgjør en betydelig helseutfordring. Rapporten slår fast at «Adgang til kønsbekræftende behandlinger som hormonbehandling eller kirurgi er derfor en vigtig faktor for LGBTQIA+ samfundet og har potentiale til at sikre bedre sundhed og trivsel for enkeltpersoner» (Kristensen, 2020, s. 15).

Et annet tema som tas opp i rapporten, er at Grønland har hatt en av de høyeste selvmordsratene i verden. Sett i lys av annen forskning på skeives levekår, er det sannsynlig at selvmordstanker og selvmordsforsøk er en betydelig levekårsutfordring blant skeive på Grønland. Selv om selvmordsraten i den grønlandsfødte befolkningen har vært på vei ned de siste årene, anbefaler rapportforfatterne at kjønn og seksualitet tematiseres i alle planer og tiltak for å hindre selvmord og bedre den psykiske helsen (Kristensen, 2020, s. 27).

7 Island

Fra den islandske konteksten har vi funnet én vitenskapelig artikkel som setter søkelys på seksuell orientering og bosted. I tillegg har vi identifisert noen studier som handler om skeives levekår på Island uten et særlig fokus på rurale områder, og tidligere i år er det laget en ny handlingsplan om skeive på Island (Dómsmálaráð-herra (Justisministeren), 2026). Disse nevnes her ettersom Island kan sies å være en del av den nordiske periferien hvor det er et behov for flere studier av skeives liv og historie[16].

Artikkelen «Sexual orientation and migration intentions among rural, exurban and urban adolescents in Iceland» tar for seg hvordan seksuell orientering henger sammen med flytteplaner blant 15–16-åringer på Island (Thorsteinsson et al., 2022). Basert på et kvantitativt datasett med et utvalg på 2858 elever, sammenliknes skeive ungdommer med heterofile når det gjelder forventninger om å flytte rundt innenlands, eller til utlandet. Resultatene viser at skeive ungdommer er langt mer tilbøyelige enn heterofile ungdommer til å ha forventinger om å flytte, enten innenlands eller utenlands. Urbane skeive ungdommer planlegger oftere å flytte til utlandet, mens ungdom utenfor byene oftere ser for seg å flytte innenlands. Flytteplaner settes i sammenheng med utforsking av en skeiv identitet, slik vi også har sett i andre nordiske studier av levekår blant skeive (se blant annet Liliequist, 2020; Stubberud et al., 2022).

Det finnes også studier av skeives liv på Island som ikke eksplisitt tematiserer det rurale, blant annet Guðmundsdóttirs og Skaptadóttirs (2018) analyser av skeive migranters erfaringer på Island. Artikkelen tar utgangspunkt i et interseksjonelt perspektiv på hvordan erfaringene formes i skjæringspunktet mellom seksualitet, rase/etnisitet, nasjonalitet, kjønn og klasse. Studien baserer seg på intervjuer med ti deltakere fra det globale sør. Forfatterne viser hvordan migrantene forholder seg til flere fellesskap: den islandske majoritetsbefolkningen, egne etniske miljøer og islandske skeive miljøer/organisasjoner. Island fremstår gjerne som et progressivt land når det gjelder skeives rettigheter, men studien legger vekt på at informantene erfarer mye rasisme og utfordringer når det gjelder språk og krav om å gjøre skeivhet på «rett» måte, blant annet når det gjelder spørsmål om åpenhet rundt det å være skeiv. Det er også skrevet en bacheloroppgave om skeive i idretten på Island (M. L. Guðmundsdóttir, 2019) og en masteroppgave om skeive på videregående skole som inkluderer skoler i både rurale og urbane områder, uten at eventuelle forskjeller eller likheter tematiseres eksplisitt (Jafetsdóttir, 2020)[17].

16. Databasesøkene inkluderte noen studier av kjønnsnormer i rurale områder på Island. Disse studiene fokuserer ikke på skeive liv, men kan være relevante for å forstå kjønnsnormer i rurale områder på Island. Skaptadóttir (2004) analyserer hvordan globalisering påvirker kjønnsforståelser i fiskevær i rurale områder, Bjarnason mfl. (2025) er opptatt av at sladder på bygda påvirker kvinners vilje til å flytte tilbake, og Faulkner (2012) analyserer menn og maskulinitet i mannskor på Island.
17. Disse to oppgavene som er publisert på islandsk, er gjort tilgjengelige ved at kontaktpersoner i oppdragsgivers nordiske nettverk har bidratt med å identifisere og maskinelt oversette publikasjonene. Vi har ikke språklig kompetanse til å kvalitetssikre den maskinelle oversettelsen, og feil kan forekomme.

8 Norge

Det er gjort en god del forskning på skeives levekår i den norske konteksten, og en del av disse studiene er også egnet til å belyse skeives levekår i rurale områder. Flere av studiene fra den norske konteksten som inngår i denne litteraturgjennomgangen, omhandler det å være skeiv same, og de omtales i kapittelet om Sápmi. Flere av studiene om levekår blant skeive i den norske konteksten, blant annet rapporten «Skeiv på bygda» (Eggebø et al., 2015), er det vi selv som står bak.

8.1 Kulturelle hovedfortellinger om byen og bygda

I bokkapittelet «Forteljingar om å vera skeiv innvandrar og skeiv på bygda i Noreg på 2010-talet» undersøker Eggebø og Stubberud (2022a) historier som fortelles om det å være henholdsvis skeiv med innvandrerbakgrunn og skeiv på bygda. Artikkelen bygger på datamateriale fra rapportene «Skeiv på bygda» (Eggebø et al., 2015) og «Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn i Norge» (Eggebø et al., 2018). Ved å sammenlikne disse ulike historiene, bidrar forfatterne til å problematisere dikotomiene by/bygd, norsk/innvandrer.

Eggebø og Stubberud (2022b) peker på at det finnes noen kulturelle hovedfortellinger hvor bygda blir regnet for å være kjønnskonservativ, gammeldags og lite mangfoldig både når det gjelder kjønn, seksuell orientering og etnisitet. Det finnes gjerne få eller ingen synlige skeive, skeive nettverk eller interesse-organisasjoner, og ikke minst blir små lokalsamfunn gjerne assosiert med bygdesladder og andre former for sosial kontroll som i særlig grad rammer de av oss som bryter med normer for kjønn og seksualitet. På liknende vis finnes det også en kulturell hovedfortelling om at minoritetsmiljøene også er preget av konservative kjønnsnormer og sosial kontroll, og at det finnes få synlige skeive rollemodeller. Ifølge disse hovedfortellingene må skeive flykte til byen og bryte med minoritets-miljøene for å kunne leve gode skeive liv.

Eggebø og Stubberud viser at flere deltakere fortalte sine livshistorier i tråd med de kulturelle hovedfortellingene, som homofobi i lokalsamfunn og i minoritetsmiljøene. Flere fortalte om mobbing, få venner, lite mangfold og mangel på skeive forbilder i lokalsamfunnene der de hadde vokst opp. Andre fortalte motfortellinger til de kulturelle hovedfortellingene og vektla at bygda er bedre enn sitt rykte og kan være et godt sted å leve som skeiv. Enkelte deltakere inntok en posisjon som kan karakteriseres som «skeiv anti-urbanisme» og tok sterk avstand fra det homofile miljøet i Oslo. De opplevde at små steder gav større rom for mangfold og skeive liv (Eggebø & Stubberud, 2022a).

Forfatterne peker også på hvordan de individuelle fortellingene bedømmes opp mot de kulturelle hovedfortellingene, og flere deltakere fortalte at de ikke opplevde å bli trodd når de fortalte om erfaringer som står i motsetning til de kulturelle hovedfortellingene om byen, bygda og samtiden.

Eggebø og Stubberud mener det har skjedd en betydelig endring i fortellingene om skeives liv på bygda etter 2015. Det arrangeres lokale pridearrangementer på en rekke ulike små og mellomstore steder i Norge, og disse arrangementene får i all hovedsak positiv medieoppmerksomhet. Fortellingen ser ut til å være at ja, bygda kan være et vanskelig sted for skeive, men det trenger ikke å være slik. Kanskje er den kulturelle fortellingen om skeives liv på bygda i endring, spør forfatterne til slutt (Eggebø & Stubberud, 2022a).

8.2 Bostedsmønstre

Artikkelen «Same-sex Marriage Over 26 Years: Marriage and Divorce Trends in Rurale and Urban Norway» (Zahl-Olsen, 2024; Zahl-Olsen & Thuen, 2023) undersøker ekteskapstrender i Norge og sammenlikner lesbiske, homofile og heterofile par i Norge. Analysene er basert på en kvantitativ kohort-studie (N=5187) som omfatter alle likekjønnsekteskap i perioden. Artikkelen analyserer frem forskjeller mellom par bosatt i urbane områder (byer over 110 000 innbyggere, det vil si Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger og Bærum), og par bosatt i rurale områder (kommuner med under 31 000 innbyggere).[18]

Analysene viser at det er en høyere andel likekjønnede ekteskap i urbane områder enn i rurale områder. Forfatterne peker på at en mulig forklaring kan være at det er mer utfordrende å leve som skeiv i rurale områder:

> *This may indicate that same-sex marriages are still less accepted in rural areas, even 25 years after the formalization of same-sex unions was legalized in Norway. Thus, even though there has been a general trend of more liberal attitudes toward homosexuality during the last couple of decades, our findings suggest that this trend is not equally as strong in rural areas as urban areas. Alternatively, the findings may not primarily reflect a difference in the attitudes toward homosexuality across urban and rural areas, but rather any tendency of people in rural areas to be more favorable toward traditional family values in general, compared to people in urban areas* (Zahl-Olsen & Thuen, 2023)

18. 27 byer som Drammen, Asker, Lillestrøm er ikke med i utvalget.

Denne forklaringen kan sies å være i tråd med den kulturelle hovedfortellingen om at det er vanskelig å leve gode liv som skeiv på bygda. I artikkelen analyseres også skilsmisserater, og resultatene viser en fallende skilsmisserate i urbane områder og en stigende i rurale områder i perioden. Også dette resultatet tolkes som et mulig uttrykk for at det er vanskelig å leve gode skeive liv i rurale områder, og at slike belastninger øker sannsynligheten for skilsmisse. I en studie som sammenlikner levekår blant lesbiske og bifile kvinner i Norge, går det frem at lesbiske kvinner bosatt i byer, rapporterer om bedre levekår enn de som bor i mer rurale områder, men at det samme ikke gjelder for bifile kvinner (Prell og Traeen 2018).

Som det kom frem i kapittel 3, har en ny artikkel vist at homofobi i Danmark er mer utbredt blant personer som er bosatt utenfor hovedstadsområdene (Andresen et al., 2025). Wimarks avhandling fra den svenske konteksten (2014a, 2016) tyder derimot på at konsentrasjon av skeive i urbane områder ikke er et resultat av mer homonegativisme i rurale områder, men antakelsen om at det er slik. I yngre kohorter er lesbiske og homofiles flyttemotiver nokså like heterofiles fortellinger om å flytte på grunn av utdanning og jobbmuligheter, eller flytte ut av byene på grunn av nærhet til familie.

I rapporten «Seksuell orientering, kjønnsmangfold og levekår» sammenliknes levekårene til homofile, lesbiske, bifile og transpersoner med heterofile/cispersoner i den norske befolkningen (Anderssen et al., 2021). I dette utvalget er 44 prosent av de homofile mennene bosatt i Oslo og 14 prosent i spredtbygde strøk. Dette bosettingsmønsteret er signifikant forskjellig fra både bifile og heterofile menn, som bor jevnere fordelt i ulike byer og spredtbygde strøk. Når det gjelder kvinnene i utvalget, er det også signifikant høyere konsentrasjon av lesbiske og bifile kvinner i Oslo og de andre store byene sammenliknet med heterofile kvinner. Når utvalget sammenliknes på grunnlag av kjønnsidentitet (cisperson, binær transperson, ikke-binære transpersoner), er det ingen signifikante forskjeller i bosettingsmønster (Anderssen et al., 2021, s. 46).

Artikkelen «Minority Stress and Mental Health Among Bisexual and Lesbian Women» (Prell og Traeen 2018) er basert en spørreundersøkelse blant et selv-rekruttert utvalg av lesbiske og bifile kvinner (N=499). I dette utvalget er det signifikant flere lesbiske som bor i en by enn blant de bifile kvinnene.

På liknende vis som i Sverige (Wimark, 2014a), bor lesbiske og homofile i Norge mer konsentrert i de store byene enn befolkningen ellers. Anderssen mfl. har ikke undersøkt hvor vidt levekårene blant ulike grupper skeive varierer systematisk med bosted, men datasettet og tilsvarende undersøkelser i 2013 (Anderssen et al., 2013) og 2026 (pågår[19]) gjøres tilgjengelig for videre forskning av SIKT – kunnskapssektorens tjenesteleverandør. Her ligger det altså et uutnyttet potensial for å analysere levekårsforskjeller blant skeive i rurale og urbane områder i Norge.

19. https://www.nordlandsforskning.no/prosjekter/2025/08/01/nb-skeive

8.3 Unge skeives erfaringer

Forskningsrapporten «Skeiv på bygda» (Eggebø et al., 2015) undersøkte levekår blant skeive i rurale områder i Norge (færre enn 20 000 innbyggere). Studien er basert på kvalitative intervjuer med 24 personer bosatt i eller oppvokst i ulike bygder eller rurale områder, og tematiserer identitet, erfaringer med mobbing på skolen, sosiale nettverk, helse, opplevelser av å være «selvlysende» og usynlig samt fortellinger om bygda og byen som bosted.

Rapporten var en av de første studiene som rettet søkelyset mot erfaringer med å være skeiv i rurale områder i Norge. Mange av deltakerne fortalte om vanskelige erfaringer fra barndommen, følelsen av å være annerledes, mobbing samt mangel på skeive rollemodeller og skeive nettverk. Noen knyttet dette til stedet de bodde på, og andre tolket dette mer som generelle erfaringer med å være skeiv i Norge, uavhengig av sted. Deltakerne fortalte både om vennskap, gode relasjoner og sosiale fellesskap på stedet der de bodde, og andre mer om ensomhet og isolasjon. Noen av de sistnevnte knytter dette til å bo på et lite sted med få mennesker, lite mangfold og mangel på skeive nettverk.

Rapporten tematiserer også det som ser ut til å være felles skeive erfaringer på tvers av bosted (se også Stubberud et al., 2022), slik som utforskning av en skeiv identitet og seksualitet, og hvordan flytteerfaringer kan sammenfalle med det å komme ut som skeiv, finne ut hvem man er, og finne sin plass.

Rapporten viser hvordan sosiale relasjoner, religiøse normer og bygdekultur har betydning for hvordan det er å leve som skeiv. Færre forskjellige sosiale miljøer og nettverk, bygdesladder og det at alle kjenner alle kan være mer typiske for tette samfunn, og dette er noe flere av deltakerne fremhever som utfordringer når det gjelder å ha en skeiv identitet.

Deltakerne har ulike fortellinger om både byen og bygda, som kan bidra til å utfordre og nyansere dikotome forståelser av by og bygd. Småbyer kan både være det beste av to verdener og steder man flyktet fra. Flere deltakere pekte på at lokale machokulturer gjorde det vanskelig for skeive å leve godt på enkelte steder.[20]

Et fellestrekk ved fortellingene er at deltakerne mener det er avgjørende med synlige skeive, støttende og aksepterende familier og en opplevelse av å kunne være seg selv på stedet der man bor.

Noen av deltakerne fortalte om hvordan de selv har ønsket å bidra til at det skal være godt å leve for skeive i rurale områder, ved å være rollemodell og organisere skeive møteplasser. Noen fortalte historier i tråd med de kulturelle hoved-

20. Rurale maskulinitetskonstruksjoner er et tema også i andre forskningsbidrag, uten at skeive liv tematiseres spesifikt (Bye, 2009; Hervik & Skille, 2021; Stordal, 2017). Andre publikasjoner undersøker kvinners ønsker om å forlate rurale områder (I. M. Eriksen & Andersen, 2024), eller hva som motiverer flytting til bygdene (Grimsrud, 2011).

fortellingene om at bygda er et vanskelig sted å leve for skeive. Andre deltakere fortalte tydelige motfortellinger om lykkelige lesbiske liv på landet, og om åpenhet for flytende identiteter på mindre steder.

Forfatterne anbefaler at myndighetene iverksetter tiltak for å bedre levekårene for skeive på tre områder: likeverdige offentlige tjenester, likestilling og mangfold i distriktskommuner samt systematisk arbeid for en ikke-diskriminerende skole.

Forskningsrapporten «Den eneste skeive i bygda? Unge lhbt-personers bruk av helsetjenester» (Stubberud et al., 2018) viser at ungdom har lav tillit til helsesøstre/helsesykepleiere når det gjelder kunnskap og informasjon om seksuell orientering og kjønnsidentitet (se en mer omfattende omtale av denne rapporten under punkt 3.3. om levekår blant skeive i Sápmi). Videre går det frem av rapporten at nesten ingen av helsepersonellet som ble intervjuet, hadde kunnskap om seksuell orientering og kjønnsidentitet fra helsesøsterutdanningen. De som hadde slik kompetanse, hadde a) en ledelse som prioriterte kompetanseheving om dette, b) selv tatt ansvar for egen kompetanseheving, c) fått kunnskap gjennom samarbeid med andre eller d) mengdeerfaring.

Når det gjelder betydningen av sted, skriver rapportforfatterne at de unge som har vokst opp i bykommuner/bynære områder, ikke nødvendigvis beskriver at de føler seg tryggere, har kommet ut tidligere eller i større grad deltar i skeive nettverk enn de som har vokst opp på mindre steder (Stubberud et al., 2018, s. 38). Likevel kan sted ha betydning i den forstand at kommunestørrelse har konsekvenser for ressursene som benyttes til helsesøster/helsesykepleier, helsesykepleiernes nærhet til andre fagmiljøer og hvor mange skeive ungdommer de møter selv. «Disse momentene kan få ringvirkninger for hvilke opplevelser unge skeive har i møter med helsesøstre» (Stubberud et al., 2018, s. 38), konkluderer forfatterne.

Rapporten «Alene og skeiv. En studie av livssituasjonen for skeive enslige mindreårige asylsøkere i omsorgssentre og asylmottak» (Stubberud & Akin, 2018) setter søkelys på omsorgssentre og asylmottak som steder, og viser en rekke særlige utfordringer for unge skeive som har kommet til Norge som enslige mindreårige asylsøkere. Omsorgssentre og mottak er steder hvor det ikke alltid oppleves som trygt å være skeiv, og betydningen av skeive nettverk i nærheten løftes frem som særlig viktig for denne gruppen unge. Mange av mottakene i Norge befinner seg i rurale områder og utkantstrøk. Dette er ikke et sentralt tema i rapporten, men forfatterne anbefaler at unge enslige skeive får bo i nærheten av store byer og skeive nettverk dersom de ønsker det, fordi denne gruppen kan ha et særlig behov for nærhet til skeive nettverk (Stubberud & Akin, 2018, s. 50).

Rapporten «'Det handler om å passe inn': kjønns- og seksualitetsmangfold i ungdomskulturen» (Tokle & Stefansen, 2026) undersøker hvordan ungdom forholder seg til kjønn og seksualitet, og fokuserer særlig på ungdommer som bryter med normer for kjønn og seksualitet. Stedets betydning og ulike stedlige kulturer er et viktig omdreiningspunkt i rapporten, men fokuset er på ulike steder i Oslo.

Datamaterialet består av intervjuer med 153 ungdommer fra Oslo, Bergen og fire mindre byer eller tettsteder i Norge. Basert på analyser av dette omfattende datamaterialet, beskrives fire idealtyper videregående skoler: «vestkantskolen», «østkantskolen», «sentrumsskolen» og «den rurale yrkesfaglige skolen», hvor miljøet beskrives som lite inkluderende. Tre av fire idealtyper beskrives som lite inkluderende og lite mangfoldig når det gjelder kjønn og seksualitet, men det er noen ulike mekanismer som utspiller seg i de ulike kulturene. På vestkantskolene er det ifølge forfatterne et fravær av synlig kjønn- og seksualitetsmangfold, noe som knyttes til konformitet og det å passe inn i sosiale koder preget av trange kjønnsnormer. På østkantskolene er det også et fravær av synlig kjønns- og seksualitetsmangfold, og her knyttes det til religiøse normer. Den rurale yrkesfaglige skolen beskrives også som lite inkluderende og med lite rom for å utforske kjønns- og seksualitetsmangfold, særlig for gutter. Dette knyttes til strenge tradisjonelle maskulinitetsnormer (Tokle & Stefansen, 2026, s. 8). Bare sentrumsskolene i Oslo beskrives som åpne og inkluderende miljøer der mangfold fremstår som normalt og verdsatt, men idealtypene nyanseres også ved å peke på at også yrkesfaglige skoler og videregående skoler på mindre steder har inkluderende miljøer preget av trivsel blant skeive ungdommer og rom for mangfold. På denne måten bidrar rapporten til å utfordre og nyansere dikotomien by/bygd, ved å vise at skolekulturene mange steder i hovedstaden oppleves som lite inkluderende. Rapportforfatterne beskriver ulike stedlige skolekulturer med søkelys på kjønn- og seksualitetsmangfold, gir et innblikk i hva som kjennetegner inkluderende kulturer, og viser at dette finnes på ulike steder.

I masteroppgaven «Skeiv bygdeungdom om veien ut av skapet - En kvalitativ undersøkelse av hvordan forestillinger om det rurale kan påvirke utkomstprosessen til skeiv bygdeungdom» undersøker Cecilie Aspheim (2017) hvordan åtte unge skeive i 20-årene oppfatter bygda. Noen av deltakerne fortalte om bygda som et trygt og godt sted å vokse opp, preget av fellesskap og ro, og hvor det å ha like interesser som andre er viktig for å passe inn. Andre fortalte at bygda er preget av trange normer, sladder og sosial kontroll, få skeive rollemodeller og mangel på informasjon om skeiv identitet. Noen bygder er også preget av tradisjonelle kjønnsroller, heteronormativitet og patriarkalske tankesett.

Flere av deltakerne fortalte om redsel for å komme ut, og at de skjulte sin seksuelle identitet fordi de var redde for negative reaksjoner. Andre erfarte at de fikk overraskende positive reaksjoner da de kom ut, og dette hadde betydning for hvordan de oppfattet hjemstedet. Noen av deltakerne la vekt på flytting som viktig for prosessen med å komme ut som skeive. Samtidig påpekes det at det er den sosiale dynamikken på det spesifikke stedet som får betydning. Fortellingene om bygda som et vanskelig sted for skeive preger virkelighetsoppfattelsene, og noen ganger overskygger disse fortellingene de faktiske sosiale relasjonene i egen bygd.

I masteroppgaven «Med skeivt blikk på bygd og by: hvordan unge homofile og lesbiske forstår seg selv i forhold til bygda og byen» (Thuen, 2006) utforsker Hanne Thuen forestillinger om bygda som trang, konform og heteronormativ, og byen som mer anonym, tolerant og mangfoldig. Med utgangspunkt i fem dybdeintervjuer og seks feltsamtaler både bekreftes og nyanseres forestillingen om byen som et frigjørende rom med større anonymitet, aksept og skeive nettverk. Et sentralt funn for Thuen er det hun beskriver som «Byen i bygda» og «Bygda i byen», noe som illustrerer at forestillingene om bygd og by ikke bare er knyttet til geografi, men også til måter å tenke og leve på. Året etter masteroppgaven publiserte Thuen artikkelen «Produksjon av rom og normative geografier» i tidsskriftet Replikk, utgitt av Historisk filosofisk fakultet ved UiB (Thuen, 2007). Denne er imidlertid ikke tilgjengelig digitalt.

Masteroppgaven «Sted, kropp, identitet og seksualitet. En studie av steders påvirkning på homofiles identitet og fysiske fremtoning» (Leifson, 2006) er basert på intervjuer med sju homofile menn om identitet, flytting og åpenhet. Denne er imidlertid ikke tilgjengelig digitalt etter omleggingen av de norske universitetenes vitenarkiv.

8.4 Skeiv i en religiøs kontekst

Rapporten «Erfaringer med konverteringsterapi blant skeive» (Langeland et al., 2022) bygger på et kvantitativt og kvalitativt datamateriale og omhandler både erfaringer med konverteringsterapi og det å være skeiv og religiøs i Norge. Rapporten viser overordnet sett at skeive har mange negative erfaringer og negative møter i religiøse sammenhenger som skyldes deres seksuelle orientering eller kjønnsidentitet. Flere av informantene i rapporten kommer fra mindre steder i Norge i distriktene, og det beskrives blant annet det å vokse opp i heteronormative kontekster det det ikke var andre åpne skeive. En av informantene legger imidlertid vekt på at i en konkret «bygd» ble det lettere å være åpent skeiv etter at informanten selv og andre hadde gått foran som skeive rollemodeller for andre. Liknende fortellinger fremkommer også i rapporten «Den eneste skeive i bygda», som handler om norske, samiske og kvenske ungdommers erfaringer (Stubberud et al., 2018).

Agder i Sør-Norge er ett av områdene i landet som preges av religiøse miljøer, og betydningen av religion tematiseres i rapporten «Skeives levekår i Agder: en kvantitativ og kvalitativ kartlegging» (Stokke et al., 2018). De kvantitative analysene omfatter et selvrekruttert utvalg av skeive (N=791). I noen av tabellene er svar på levekårsspørsmål fordelt etter geografisk område (Arendal, Kristiansand, andre kommuner i Vest-Agder, andre kommuner i Aust-Agder). Analysene viser små variasjoner mellom de geografiske områdene. De kvalitative analysene fokuserer i liten grad på hvordan geografisk tilhørighet henger sammen med levekår (Stokke et al., 2018). Rapporten ble bestilt av Vest-Agder og Aust-Agder fylkeskommune og

Arendal og Kristiansand kommune. Den er et eksempel på at lokale politikere og myndigheter fatter særlig interesse for levekår blant skeive i sine kommuner og fylker, og at slike lokale og regionale data kan være viktig grunnlag for politiske tiltak.

8.5 Metafortellinger om skeive liv – likheter på tvers av bosted

Basert på et omfattende datasett bestående av 99 intervjuer med skeive i Norge, løfter Stubberud mfl. (2022) frem seks felles erfaringer på tvers av forskjeller:

1. erfaringer med å føle seg annerledes
2. negative møter
3. utforsking av identitet knyttet til kjønn og seksualitet
4. å komme ut som skeiv
5. å komme inn i skeive fellesskap
6. refleksjon rundt slektskap og familie

Datamaterialet omfatter personer bosatt på ulike steder, og med ulike etniske bakgrunner, herunder samisk bakgrunn. Ettersom artikkelen vektlegger felles erfaringer og såkalte «skeive metanarrativer», er ikke bosted veldig sentralt, men forfatterne nevner at det finnes både positive og negative erfaringer både blant de som er bosatt på små steder, og blant de som bor i større byer (Stubberud et al., 2022, s. 63). Flere av deltakerne fortalte at det å finne seg selv og tilhørighet i skeive nettverk, innebar å forflytte seg fysisk, gjerne bort fra oppvekstfamilie eller hjemplasser, til større byer eller andre land (Stubberud et al., 2022, s. 65). Både samiske deltakere og norske ungdommer bosatt i bygder, fortalte om hvordan de har markert seg i lokalmiljøet for å bli den rollemodellen de selv opplevde at de manglet.

9 Sápmi

I dette kapittelet gjennomgår vi kunnskap om levekår blant skeive samer. Sápmi som geografisk område befinner seg innenfor landegrensene til Norge, Sverige, Finland og Russland, men med hovedvekten av den samiske befolkningen bosatt i Norge. De samiske kjerneområdene befinner seg i den nordiske periferien og er i hovedsak mindre steder med spredt befolkning (Berg-Nordlie et al., 2022). Men som Mikkel Berg-Nordli (2022) har pekt på, er det ikke uproblematisk å sette likhetstegn mellom det samiske og det rurale. Samer tar del i kontinuerlige urbaniserings-prosesser og har alltid også bodd i byer og mer tett befolkede områder. De fleste studiene som handler om å være samisk og skeiv, omhandler personer bosatt i den norske delen av Sápmi, og bidragene inkluderer personer som er bosatt både i og utenfor de samiske kjerneområdene, på små steder og i større byer.

I dette kapittelet starter vi med en omtale av prosjektet «Queering Sápmi» som ikke er forskning, men skrevet av journalister og utgitt av sivilsamfunns-organisasjoner. Men som man vil se i gjennomgangen av forskningen på feltet, refereres det ofte til Queering Sápmi som et viktig pionerarbeid.

De fleste studiene som beskrives i dette kapittelet, skriver seg inn i en postkolonial og interseksjonell forskningstradisjon og viser hvordan ulike maktstrukturer og identiteter veves inn i hverandre. Kjønn, seksualitet, etnisitet og religion samspiller på forskjellige måter på ulike steder og til ulike tider.

9.1 Queering Sápmi

Boka «Queering Sápmi. Samiske fortellinger utenfor normen» er skrevet av de to journalistene Elfrida Bergman og Sara Lindquist og kom ut i 2013.[21] Dette prosjektet omtales i de fagfellevurderte artiklene og masteroppgavene som er gjennomgått ovenfor. Prosjektet har hatt stor betydning for samisk organisering og synliggjøring av skeive samiske erfaringer.

Som forfatterne av boka fremhever i forordet, var det få som hadde tenkt på eller snakket om samiske skeive i begynnelsen av 2010-årene (Bergman et al., 2013). De to forfatterne identifiserer seg som skeive, men har ikke samisk bakgrunn. Prosjektet var et samarbeid mellom en rekke aktører, herunder samiske interesse-organisasjoner, og var eid av organisasjonen Sáminuorra. Queering Sápmi resulterte i en utstilling og en bok, og boken er basert på skeive samers personlige fortellinger. Boken er utgitt på svensk, norsk, finsk samt syd- og nordsamisk.

21. Flere journalister har spilt en viktig rolle i å synliggjøre erfaringer med det å være skeiv og samisk. Det norskspråklige skeive magasinet Blikk har hatt flere oppslag med samiske skeive, og det samme gjelder NRK. Flere journalistintervjuer har dukket opp som treff i databasesøkene som ble gjort i arbeidet med denne rapporten, men er ikke inkludert i arbeidet med rapporten.

Fortellingene belyser viktige livserfaringer og perspektiver på hvordan det er å leve som skeiv i Sápmi. Temaer som går igjen i flere av fortellingene, er å bli møtt med taushet og å føle frykt, men også det fantastiske i å tilhøre to ikke-normative grupper. Deltakerne fortalte om det å bryte med kjønnsnormer, komme ut som skeiv og leve som den man virkelig er. Et annet gjennomgående tema er det å ikke føle seg samisk nok eller skeiv nok. I intervjuene tematiseres også fordeler og ulemper med å bo på et lite sted, og erfaringer med flytting som noe som medfører både tap og nye muligheter. Flere av deltakerne understreket rikdommen ved å ha flere minoritetsidentiteter: «Å være homo og same har gitt meg flere muligheter enn mange andre har» (Bergman et al., 2013, s. 88)

9.2 Skeiv samisk synlighet

Elisabeth Stubberud (ph.d.) er førsteamanuensis ved NTNU og har bidratt til offentligheten og til forskningen med perspektiver omkring det å være skeiv og samisk. I artikkelen «Queer Sámi Conversations: Making Room for Safer Spaces» (2024) gjør Stubberud og Tuula Vassvik opp status og slår fast at vi har kommet til et veiskille når det gjelder skeiv samisk synlighet. På den ene siden har det skjedd store endringer de siste ti årene når det gjelder skeiv samisk organisering, synlighet og rettigheter og forskning. Men samtidig er det fremdeles svært begrenset med forskning på feltet, og det som finnes, er i ferd med å bli utdatert, slår Stubberud fast.

Artikkelen er skrevet som en brevsamtale mellom forfatterne, der begge deler sine erfaringer og refleksjoner om det å være skeiv og samisk. Stubberud er forsker og har jobbet med skeiv samisk organisering, og Vassvik har sitt ståsted i kunstfeltet. Begge fremhever hvor stor betydning kunsten har for å føle seg hjemme og som en del av et skeivt samisk fellesskap. I en annen artikkel om det å være skeiv og samisk tematiserer Stubberud viktigheten av å være en del av et fellesskap for å kunne bære skammen som kan være knyttet til det å inneha én eller flere minoritets-posisjoner. Med utgangspunkt i en metodisk refleksjon om det å forske på temaer som ligger tett på eget liv, sammenlikner Stubberud opplevelsen av ensomhet som skeiv og fellesskap som samisk og kvensk: «Når jeg lettere kunne hvile i det krevende etnisitetsprosjektet enn i arbeidet med levekår blant skeive, tror jeg at det handlet om hvordan kunnskapen er forankret i en kollektiv eller individuell grunnposisjon» (Stubberud, 2026, s. 23). Selv om dette sitatet handler om forskerposisjonen, har det mer generell gyldighet og understøttes av annen forskning: fellesskap med folk man identifiserer seg med og kan dele erfaringer med, er viktig for å håndtere og redusere negative konsekvenser av diskriminering og minoritetsstress.

Metoden som ligger til grunn for artikkelen «Queer Sámi Conversations» (Stubberud & Vassvik, 2024), bygger på urfolksmetodologi som utfordrer tradisjonelle forståelser av vitenskapelig kunnskapsproduksjon (se også Knobblock

& Stubberud, 2021). Den dialogiske formen er et viktig grep, og artikkelen baserer seg på en kombinasjon av erfaringsbasert kunnskap, tidligere forskning og teoretiske refleksjoner.

Forfatterne tematiserer følelsen av å være den eneste skeive samen, og følelsen av å verken være skeiv nok eller samisk nok. Stubberud reflekterer over at hun opplever synligheten som samisk når hun bærer kofte, som mer stressende enn synligheten som skeiv, og tematiserer internalisert skam og en følelse av at både det skeive og det samiske er feil. Dette er temaer som går igjen i litteraturen. Videre peker de på at hetero- og cisnormativitet fremdeles står sterkt i Sápmi. Som vist i nordisk og engelskspråklig forskning om skeives liv, er hetero- og cisnormativitene vevd inn i samfunnsstrukturer, lovverk og relasjoner. De skaper opplevelser av ensomhet, skam og en følelse av annerledeshet, og de danner bakteppet for andregjøring, mikroaggresjon, diskriminering og vold mot skeive. Videre peker Stubberud og Vassvik på at Sápmi heller ikke er immun mot tilbakeslag mot skeives rettigheter, og at det fremdeles er en stor jobb å gjøre, for eksempel når det gjelder tilgang til helsehjelp og rettigheter for transpersoner i Sápmi.

Stubberud har også bidratt til teksten «Sápmi Pride: skeiv samisk organisering» (Bruun-Solbakk & Stubberud, 2022), og her beskrives «Queering Sápmi» som et tidlig uttrykk for skeiv samisk aktivisme. Den første skeive samiske interesse-organisasjonen, Nettverk for homofile og lesbiske samer, ble etablert allerede i 2002, men deretter må vi til 2010-årene før vi så fremveksten av flere samiske festivaler, organisasjoner og arrangementer som satte søkelys på det å være skeiv og samisk. Sápmi Pride har blitt den eneste jevnlige møteplassen for samiske skeive, og blir drevet helt uten fast finansiering eller bestemte organisasjoner i ryggen. Det er både en viktig møteplass for skeive samer og en viktig arena for synliggjøring av samiske skeives liv og organisasjoner (Bruun-Solbakk & Stubberud, 2022).

9.3 Motsetningsfylte endringstendenser

Torjer Olsen er professor i urfolksstudier ved UiT Norges arktiske universitet og har bidratt til å tematisere kjønn og seksualitet i Sápmi. I bokkapittelet «Å gjøre kjønn og etnisitet feil. Om læstadianisme, samer og skeivhet i Nord-Troms» (Olsen, 2022) går han gjennom kunnskapsstatusen i begynnelsen av 2020-årene, herunder nyere masteroppgaver (Løvold, 2014; Oskal, 2015; Sollien, 2023). Bokkapittelet tar utgangspunkt i hvordan statusen for skeive i Sápmi beskrives i det norske Sametingets melding om likestilling, Sábme Jállu (Sametinget, 2020, omtales i pkt. 2.2), og analyserer den offentlige debatten som fulgte i etterkant av meldingen.

Olsen drøfter hvordan kjønn er sammenvevd med kompliserte etniske relasjoner i Nord-Troms, et område hvor det norske, kvenske og nordsamiske har hatt og fremdeles har en tydelig tilstedeværelse, og hvor fornorsking og læstadianismen har

hatt stor betydning. Olsen peker på at det mangler forskning om homoseksualitet innenfor de læstadianske miljøene, og at man derfor ikke kan vite noe sikkert om hvorvidt det kan ha vært en stilltiende aksept før 1970-årene, da homoseksualitet eksplisitt ble knyttet til djevelen og oppfattet som et brudd på det normale, naturlige og kristne. Denne diskursen preger fremdeles læstadianismen i Lyngenområdet, hvor predikantene har videreført den konservative tradisjonen.

Men den konservative kristne diskursen som fordømmer homoseksualitet, er ikke enerådende innenfor det samiske i Nord-Troms. I 2015 fokuserte den samiske festivalen Riddu Riddu på skeive samer (Bruun-Solbakk & Stubberud, 2022; Olsen & Sæther, 2025), og festivalen har vært beskrevet som et viktig sted for skeiv samisk tilhørighet (Stubberud & Vassvik, 2024). Olsen beskriver hvordan de ulike områdene og miljøene i Nord-Troms, hvor læstadianske menighetshus og festivalen Riddu Riddu tjener som motsetning, representerer helt ulike syn på kjønn og seksualitet: «Dermed kan skeive i Sápmi være tema under et arrangement på Riddu Riddu, med et klart budskap om åpenhet, på den ene sida av elva, mens predikantene i forsamlingshuset på den andre sida av elva kan forkynne at likekjønnsseksualitet er en synd mot Gud og naturen» (Olsen, 2022, s. 388). Én og samme bygd kan altså representere to svært ulike steder for skeive samer.

Olsen peker på at det «å komme ut» og være «i skapet» kan representere en metaforisk parallell mellom det skeive og det samiske. Ettersom både det samiske og det skeive representerer brudd med dominerende antakelser om norskhet og heteroseksualitet, kan det være slik at «skeive samer se[r] ut til å ha stor risiko for å bli forstått som fremmede – både som samer i et fornorska samfunn og som skeive i et heteronormativt samfunn» (Olsen, 2022, s. 392). Samtidig, påpeker Olsen, blir patriarkalske og heteronormative strukturer i Sápmi utfordret av skeiv samisk organisering og gradvis mer synlige skeive samer.

Analysene av kjønn og seksualitet i Sápmi videreutvikles i bokkapittelet «Skeiv i Sápmi: ikke lenger usynlig og stille» (Olsen & Sæther, 2025). Også her viser Olsen frem motsetningsfylte tendenser: på den ene siden har konservative religiøse strømninger stått sterkt i Sápmi, men på den andre siden ligner det samiske det norske når det gjelder likestilling og kjønn, og man har sett en tydelig dreining i retning av kvinnedominans i samisk politikk.

I likhet med Stubberud beskriver også Olsen en samisk taushetskultur i endring. Det finnes etter hvert miljøer, arrangementer og hendelser der det er lettere å snakke om det å være skeiv og samisk. Også innenfor læstadianismen er det endrings-tendenser å spore. Olsen konkluderer med at det er grunn til å slå fast at det er større og voksende aksept for å være skeiv same, men at det er store variasjoner mellom ulike miljøer. Han påpeker at erfaringer med å være dobbel minoritet ikke bare innebærer dobbel og/eller sammensatt diskriminering, men også kan være en dobbel glede (Olsen & Sæther, 2025).

9.4 Ungdom og helse

Rapporten «Den eneste skeive i bygda?» (Stubberud et al., 2018) er basert på intervjuer med 13 helsearbeidere og 12 unge bosatt i små, mellomstore og store kommuner i fire helseregioner i Norge, herunder også kommuner i det samiske forvaltningsområdet. I tillegg er analysene basert på nærlesing av kommunale handlingsplaner på LHBT-feltet. Studien omtales i inneværende kapittel fordi den handler om ungdommer med norsk, samisk og/eller kvensk identitet.

Et viktig funn i rapporten er at de skeive samiske og kvenske deltakerne fortalte om mye av det samme som de norske deltakerne: det er få som snakker med helsesøster/helsesykepleier om kjønn og seksualitet og det å være skeiv. Ungdommene oppfatter helsesøster/helsesykepleier som lite tilgjengelig og hadde lav tillit til vedkommendes kompetanse om kjønn og seksualitet. Videre fortalte de om seksualitetsundervisning som en viktig arena for kunnskap, men oppfattet undervisningen som heteronormativ. Det var vanlig å søke kunnskap om kjønn, seksualitet og skeivhet på internett i stedet.

I tillegg til likheten mellom norske, samiske og kvenske deltakere la de samiske ungdommene vekt på betydningen av religion og familie i prosessen med å komme ut som skeiv. De fortalte om et sterkt ønske om å være rollemodell for andre unge skeive samer, og om støttende fellesskap blant samiske ungdommer. De intervjuede ungdommene beskrev ulike erfaringer med å komme ut som skeiv, fra uproblematisk til negative reaksjoner og brutte familierelasjoner. Noen knytter både positive og negative erfaringer til det å være skeiv. Noen legger vekt på det samiske i sin fortelling, og for andre synes det mindre sentralt og relevant. Flere fortalte om en opplevelse av taushet knyttet til kjønn og seksualitet i det samiske, og om mangel på rollemodeller og andre skeive i nærheten. Noen av deltakerne bidro til synlighet og rollemodeller ved å selv komme ut i lokale og regionale medier. De fortalte om hovedsakelig positive reaksjoner, og at andre skeive hadde tatt kontakt i ettertid.

Når det gjelder synlighet og rollemodeller, ble pridearrangementer i Sápmi, samiske festivaler og prosjektet Queering Sápmi (Bergman et al., 2013) løftet frem som positive og viktige hendelser. Én samisk deltaker snakket varmt om hjemstedet som kreativt, åpent og aksepterende, men mente dette stod i motsetning til en del andre steder i Sápmi. Noen av de samiskspråklige transungdommene som deltok i prosjektet, trakk frem at de opplevde mindre feilkjønning på samisk fordi samisk ikke har kjønnede pronomen på samme måte som norsk. Flere fortalte om generasjonsforskjeller mellom eldre og yngre i bygdene. Mens en del av de eldre kan være representanter for taushetskultur, heteronormativitet og homonegativisme, opplevde flere at andre unge i bygda spilte en viktig rolle som fellesskap og støttespillere.

Konservativ religiøsitet og læstadianisme ble trukket frem som noe som kan gjøre det vanskelig å komme ut og være synlig som skeiv. Forventninger om å videreføre språk og kultur til neste generasjon kan også ramme samiske ungdommer på en annen måte enn norske. Flere av deltakerne i prosjektet hadde flytteerfaringer, og forfatterne peker på at det å være ung og ny på et sted, enten man har flyttet fra et lite sted til et større, eller fra en by til en liten bygd, kan gjøre at man er i en særlig utsatt posisjon.

9.5 Vold

Forskningsrapporten «Våld mot samiska kvinnor» (Brandén et al., 2024) inkluderer også kunnskap om skeive samers voldsutsatthet. Rapportens analyser viser at HBTQ-samer er betydelig mer utsatt for seksuell, psykisk og fysisk vold enn andre samer. Tre av fem HBTQ-samer oppga at de hadde vært utsatt for seksuell vold, mens én av tre rapporterte om dette blant samer for øvrig. Når det gjelder psykisk vold, rapporterte 4 av 5 HBTQ-samer om dette, mot 3 av 5 blant samer ellers i utvalget. 2 av 5 HBTQ-samer rapporterte om fysisk vold, mot 1 av 4 blant de heteroseksuelle i utvalget (Brandén et al., 2024, s. 57). Rapporten viser altså at skeive samer er betydelig mer utsatt for vold enn andre samer, og forfatterne anbefaler mer forskning på skeive samers helse, livsvilkår og erfaringer med vold samt hjelpebehov.

9.6 Taus og usynlig som skeiv same?

I 2009 gav forskningsstiftelsen Fafo ut rapporten «Lesbiske og homofile i Sápmi: en narrativ levekårsundersøkelse» (Grønningsæter & Nuland, 2009). Rapporten er basert på åtte livshistorieintervju med lesbiske, bifile og homofile i Sápmi. Deltakerne i studien er i hovedsak åpne om sin seksuelle orientering. De fortalte om tøffe erfaringer, men også det å komme styrket gjennom utfordringer.

Rapportforfatterne løfter frem fire tema i rapporten: 1. taushet og sladder, 2. religion og erfaringer med religiøst begrunnet fordømmelse, 3. identitet og 4. utstøting og sosial ekskludering.

Deltakerne fortalte om ulike erfaringer med å komme ut overfor familien, hvor noen opplevde stilltiende aksept, mens andre hadde et komplisert forhold til familien. Deltakerne beskrev en oppvekst med taushet om homoseksualitet, noe som gjorde det vanskelig å forstå seg selv om skeiv da de manglet et språk for disse erfaringene. Tausheten kan oppleves som en form for ekskludering.

Flere av deltakerne hadde valgt å flytte bort fra bygda for å få en distanse til folkesnakket. For noen av deltakerne var det å flytte sørover fra små bygdemiljøer en strategi for å slippe unna det samiske. Andre fortalte at de hadde funnet sin samiske identitet i voksen alder og valgt å utvikle den delen av identiteten. Deltakerne fortalte om identitetsendring fra hetero til homofil og fra norsk til samisk (Grønningsæter & Nuland, 2009).

Masteroppgaven «The Silence in Sápmi - and the Queer Sami Breaking of it» (Løvold, 2014) er basert på åtte intervjuer og etnografisk feltarbeid ved Luleå Pride, lanseringen av Queering Sápmi og ved Pride house i Oslo samme år, 2013. Løvold undersøker primært tausheten rundt det skeive i Sápmi, men også tausheten omkring det samiske i det skeive. Ifølge Løvold er læstadianismen og maskulinitets-idealene to viktige aspekter ved heteronormativiteten i Sápmi. Hun finner at deltakerne benytter ulike strategier for å utfordre dette. For det første finner hun at referanser til two-spirit-bevegelsen i Canada og USA er en strategi for å sette ord på det skeive.[22] Deltakere i studien fortolker både den konservative religiøsiteten og maskulinitetsidealene som noe som kom med kolonialismen, og som ble dyttet på samer av kolonimaktene. Som en motreaksjon løfter folk frem samiske ord og begreper knyttet til det å skape rom, for å snakke om det å være skeiv og samisk.

Løvold setter også fokus på at samiske lokalsamfunn er forskjellige, og at ulike rurale områder i Sápmi kan være både trygge og utrygge rom for skeive. En av deltakerne beskrev et sjøsamisk område som et sted der det «popper opp skeive overalt der nå om dagen», men at han ville tenkt seg om to ganger før han var åpen som skeiv i Kautokeino (sitert i Løvold, 2014, s. 55). Samtidig fant Løvold også fortellinger om folk som flyttet til Oslo eller større byer for å kunne være seg selv som skeiv.[23]

9.7 Flere minoritetsposisjoner

Artikkelen «En minoritet i minoriteten. Homofile i samiske miljø og samer i homofile miljø» (Giertsen, 2003) refereres til som det første forskningsbidraget som eksplisitt tematiserer det å være homofil og samisk. Giertsen påpeker at det å være skeiv og samisk ikke omtales i verken levekårsforskningen om lesbiske og homofile, eller i den første stortingsmeldingen om levekår og livskvalitet for lesbiske og homofile i Norge. De studiene som handlet om det å være homofil og ha etnisk minoritetsbakgrunn, handlet om personer med innvandrerbakgrunn, og det fantes heller ikke særlig forskning om det å være homofil i bygdesamfunn. Giertsen refererer til kortfilmen «Lesbisk i Kautokeino» som den mest omfattende dokumentasjonen om temaet som fantes tidlig i 2000-årene. Artikkelen fokuserer på Kautokeino og Karasjok på norsk side og viser til en kirkestrid i Kautokeino der menigheten «sa fra seg» den norske biskopen fordi han hadde et mer aksepterende syn på homofile, noe som ble sett på som vranglære. Denne teologiske forståelsen har bånd til det læstadianske, hvor sex uten reproduktivt formål anses som synd og forfall. Giertsen peker på at det samiske nasjonsbyggingsprosjektet gjør det lite hensiktsmessig å fokusere på hvordan de diskriminerer «egne» minoriteter.

22. Two-Spirit-bevegelsen er en urfolksforankret bevegelse, særlig blant nordamerikanske urfolk, som anerkjenner og synliggjør personer med kjønns- og seksualitetsidentiteter som tradisjonelt har hatt særlige kulturelle og spirituelle roller i sine samfunn.
23. Løvold har også skrevet teksten «Skeiv i Sápmi i Melk – skeivt kulturtidsskrift (Løvold & Johansen, 2016). Teksten er ikke fagfellevurdert eller tilgjengelig digitalt og er derfor ikke gjennomgått her.

Artikkelen viser til utfordringer med å bo på små steder hvor det mangler homofile miljøer. Giertsen beskriver tre mulige strategier for samiske homofile: Den første er å tilpasse seg den norske homofile subkulturen. Den andre er å minimere kontakt med andre homofile og heller vektlegge den samiske identiteten og tilhørigheten. Den tredje er å identifisere seg med både med homokulturen og det samiske (Giertsen, 2003).

Masteroppgaven «Å være en dobbel eller trippel minoritet - Samiske skeive personer i Norge» (Sollien, 2023) er basert på intervjuer med skeive samer bosatt i Oslo og Tromsø. I oppgaven utforskes altså skeive samiske erfaringer i to norske byer, men deltakernes fortellinger viser også til erfaringer med det å være skeiv og samisk i rurale områder, og om å føle sterk tilknytning til andre landsdeler enn den man bor i. Sollien skriver at det finnes samiske miljøer i byene som kan sies å være en form for diaspora, og at slektskap er viktig også utenfor de samiske kjerneområdene

Sollien beskriver erfaringer med taushet, diskriminering, hverdagsrasisme og minoritetsstress. Flere av forskningsdeltakerne er fra fornorskede familier/lokal-samfunn og tar del i en revitaliseringsprosess der de har funnet betydningsfulle fellesskap i skeive og/eller samiske miljøer. Deltakerne beskriver en taushetskultur i Sápmi og det å bryte med tausheten ved å komme ut som skeiv og samisk. Deltakerne beskriver mestringsstrategier i form av humor, taushet og unngåelse. De beskriver også berikelsen ved å tilhøre to minoritetsgrupper, i tillegg til erfaringer med diskriminering og møter med cis- og heteronormative forventninger (Sollien, 2023).

Noen av deltakerne fortalte at de opplevde det som enklere å være synlig samisk i Oslo enn i Nord-Norge fordi de opplever mindre samehets og hverdagsrasisme der. Noen uttrykte også at det var enklere å være synlig skeiv i Oslo og andre byer. For noen var det å tilhøre en dobbel minoritet en viktig begrunnelse for å flytte til en by: De opplevde det som enklere å være både samisk og skeiv der. I tillegg representerte byen et sted å starte med blanke ark fordi man ikke kjenner så mange fra før. Byen er også en mulighet til å oppsøke samiske miljøer og finne tilhørighet i en samisk «diaspora». Dermed kan det å flytte til byen være en del av en revitaliseringsprosess: å flytte til byen trenger ikke å bety at man mister kulturen eller språket. Noen opplevde likevel at de måtte velge mellom skeive eller samiske miljøer også i byene (Sollien, 2023).

Alle deltakerne i prosjektet hadde flyttet fra små steder til byer, og Sollien spurte alle om hvorfor. Det som gikk igjen, var en følelse av trygghet og større aksept for mangfold i byen. De fortalte at det var vanskelig å finne fellesskap i bygdene, og at læstadianisme og konservative religiøse holdninger kan være vanskelig å forholde seg til. Andre fortalte om åpne og inkluderende bygder, men snakket om dette som unntaket heller enn regelen (Sollien, 2023).[24]

24. Masteroppgaven «Garra boját ja fiinna nieiddat - Heteronormativitehta sámi čáppagirjjálašvuođas» (Oskal, Berit Margrete, 2015) er også relevant i denne sammenhengen. Den er imidlertid ikke gjennomgått her fordi den bare er tilgjengelig på samisk (se metodekapittelet om språklige begrensninger).

9.8 Sametingsmelding om likestilling

I 2020 offentliggjorde det norske Sametinget «Sábme jállu - Sametingsmelding om likestilling». Seksuell orientering og kjønnsidentitet tematiseres i meldingens avsnitt 2.2. Her slås det fast at «Seksuell orientering og kjønnsidentitet har for mange vært særlig utfordrende i samiske samfunn», og at det er viktig å utvikle begreper på samiske språk som gjør det mulig å snakke om dette (Sametinget, 2020, s. 18). Begrepsutvikling i samisk kontekst kan bidra til språk for erfaringer som tidligere har vært vanskelig å artikulere, samtidig som eksisterende kategorier ikke uten videre lar seg overføre til samiske forståelsesrammer. Meldingen beskriver også hvordan mange samer ikke føler seg velkommen eller hjemme i det samiske fellesskapet på grunn av sin kjønnsidentitet, og de blir møtt med taushet. «Dette kan vi som fellesskap ikke akseptere. Vi må tørre å snakke om kjønnsidentitet i samisk samfunn. Både om det å være mann, om det å være kvinne og det å ikke føle seg helt hjemme i noen av de to kjønnskategoriene – eller å føle seg hjemme i begge», slås det fast (Sametinget, 2020, s. 21). Meldingen ble møtt med både ros og kritikk fra skeive samiske organisasjoner. Garmeres påpekte blant annet at arbeidet med språk og kategorier ikke følges opp i andre deler av meldingen, som snarere preges av en dikotom forståelse av kjønn som likestilling mellom menn og kvinner (sitert i Olsen & Sæther, 2025, s. 3–4).

10 Sverige

I dette kapittelet gjennomgår vi forskning om det å være skeiv i rurale strøk i Sverige. I svensk forskning om skeivhet i rurale sammenhenger beskrives gjerne en motstand mot metronormativitet, det vil si en forståelse av byen – og særlig storbyen – som det naturlige, egentlige eller mest autentiske stedet for skeive (se Liliequist, Lööv og Wimark 2019).

10.1 Bosettings- og flyttemønstre blant skeive

Thomas Wimark, som i dag er førsteamanuensis ved Uppsala Universitet, har bidratt til nordisk forskning på relasjonen mellom skeivhet, sted og mobilitet. I nordisk sammenheng er doktorgradsavhandlingen *Beyond the Bright City Lights* (2014) et sentralt forskningsarbeid som problematiserer myten om homofil migrasjon. Avhandlingen undersøker ikke levekår blant skeive i rurale områder som sådan, men undersøker bosettingsmønstre blant lesbiske og homofile sammenliknet med heterofile. På samme måte som befolkningen ellers, lever store deler av befolkningen i urbane storbyområder. Med utgangspunkt i kvantitative data undersøkte Wimark bosettingsmønstrene til homofile og lesbiske i Sveige, og fant at de bor mer konsentrert i Stockholm, Malmö og Göteborg enn heterofile. Dette gjelder imidlertid i størst grad for enslige homofile menn, og i mindre grad for kvinner og personer som lever i etablerte parforhold. Videre har Wimark undersøkt hypotesen om at mer negative holdninger i rurale områder forklarer bosettingsmønsteret, men hans statistiske analyser gir ikke støtte til den hypotesen (Wimark, 2014b). Wimark argumenterer for at det snarere er troen på at byene er mer tolerante som gjør at homofile og lesbiske flytter dit.

I tillegg til kvantitative analyser av bosettingsmønstre har Wimark også intervjuet homofile og lesbiske i Malmö om hvorfor de har flyttet til byen(e). Mange av de eldre homofile mennene forteller at de flyttet fra hjembygda før de turte å komme ut. Blant de yngre var det færre slike historier. Når de yngre fortalte om hvorfor de flyttet, handlet det stort sett om skole og utdanning, på samme måte som for ungdom generelt. Lesbiske og homofile i de yngre kohortene er i større grad forventet å leve de samme type livsløp som heterofile (Wimark, 2016).

Avhandlingen dokumenterer en tydelig tendens til at lesbiske og homofile i Sverige i større grad bor konsentrert i urbane områder enn heterofile. Videre utforsker studien, gjennom kvalitative intervjuer, hvordan lesbiske og homofile bosatt i Malmö snakker om og begrunner valget om å flytte til en av Sveriges største byer, og om deres fortellinger kan knyttes til en kulturell hovedfortelling om at det er vanskelig eller umulig å leve gode skeive liv i rurale områder (se også Eggebø & Stubberud, 2022a). På denne måten kaster avhandlingen lys over hvordan lesbiske

og homofile som har flyttet til storbyen, oppfatter levekårene for skeive i de rurale områdene der de vokste opp.

En registerstudie viser også forskjeller i bosettingsmønstre mellom gifte likekjønnspar og heteropar i Sverige (Wimark & Fortes de Lena, 2022a). I analysen av datamaterialet er det delt inn i 12 nabolagstyper, og ikke utelukkende etter en rural-urban dimensjon. Funnene viser at likekjønnspar i større grad er konsentrert i storbyområder og unngår avsidesliggende rurale områder, sammenliknet med heteropar. Denne tendensen gjelder imidlertid i mindre grad for lesbiske par enn for homofile par. Kvinner i likekjønnspar er relativt godt representert i den nabolagstypen som forfatterne kaller rurale byer, altså tettbebygde områder som ikke er en storby (Wimark & Fortes de Lena, 2022b).

En studie (Nyegaard et al., 2022; Wimark & Östh, 2014) basert blant annet på data fra et internettforum og med registerdata, viser at lesbiske og homofile bor i alle kommuner i Sverige, men at gruppene er konsentrert i de større byene.

I artikkelen «Migration motives of gay men in the new acceptance era: a cohort study from Malmö, Sweden» undersøker Wimark (2016) gjennom kvalitative intervjuer hvordan homofile menn i Malmö snakker om migrasjon fra rurale områder til storbyen. Studien inkluderer to fødselskohorter, der den ene gruppen har vokst opp i rurale områder i perioden før allmenn aksept for homoseksualitet, og den andre etter. Studien kaster derfor lys over historiske endringer. Den eldre kohortens fortellinger sammenfaller i stor grad med fortellinger om å rømme til byen, og oppfatter byen som synonymt med homofilt liv. Den yngre kohorten hadde derimot fortellinger med et tydelig skille mellom fortellinger om homofil identitet og fortellinger om byen. De vektla ikke i samme grad byen som stedet for homofil identitet, men byens muligheter når det gjaldt blant annet utdanning. Gjennom livsløpet hadde de eldre kohortene flyttet mellom byer, mens de yngre kohortene var mye mer åpne for å flytte til mindre byer og tettsteder, noe som kan henge sammen med et mer presset arbeidsmarked og behovet for å være mobil og fleksibel for å få jobb. De eldre la vekt på venner og vennskap som en viktig begrunnelse for å flytte, mens blant de yngre kohortene var kjernefamilien igjen blitt viktige for flyttebeslutninger. Studien konkluderer med at flyttemotiver blant homofile menn er blitt mer like befolkningen ellers.

Studiene av Wimark og kolleger dokumenterer at særlig homofile menn er konsentrert i urbane områder, mens lesbiske og likekjønnede par i større grad også bor i rurale byer og tettsteder. Historisk har noen homofile menn fortalt om å «rømme» til byen, men nyere kohorter vektlegger utdanning, arbeid og familie i sine fortellinger. Dermed blir skeives flyttemotiver mer lik majoritetsbefolkningens, samtidig som forestillingen om byen som nødvendig fristed utfordres.

I avhandlingen reflekterer Wimark (2014a) rundt det å flytte fra oppvekststedet, og hvordan det å flytte til London og Stockholm var viktig for prosessen med å komme ut som homofil mann. På lignende vis beskriver Liliequist (2022) hvordan hennes

egen reise til en universitetsby ble både en intellektuell hjemkomst og en klassereise. Utgangspunktet er migrasjonsnarrativet og metronormativiteten, og som Wimark reflekterer hun autoetnografisk over egne følelser og erfaringer. I kapittelet beskrives en deltakers opplevelse av å være ute av kurs i skeive urbane sammenhenger, men også av å være ute av kurs som lesbisk i hjembygda. Dette gir gjenklang til det doble utenforskapet som Eggebø og Stubberud (2022a) analyserer frem i fortellinger fra skeive med innvandrerbakgrunn, som opplever ekskludering både fra nasjonalitetsbaserte miljøer og skeive miljøer.

Liliequist viser hvordan klasse og spatiale makthierarkier, som tilskriver byen en høyere status, bidrar til å konstruere en lengsel etter det urbane rommet og det urbane skeive livet, uavhengig av om det faktisk er slike steder en bor på eller ikke (Liliequist 2022, 458). Liliequist setter også ord på en skam. At hun hadde mislyktes i å leve et skeivt liv i hjembygda, og en følelse av å ha sveket og forlatt hjemstedet. En følelse av utenforskap for at hun hadde mislyktes i å ta del i idyllen. Er det mulig å løfte frem negative erfaringer i et narrativ om lykkelige skeive liv på landet? Eggebø med flere (2015) drøfter noe av det samme i «Skeiv på bygda», om informanter som beskriver at det er vanskelig å bli trodd og forstått når man forteller om alvorlige diskrimineringserfaringer på hjemstedet.

Svenske forskere viser til at det etablerte narrativet om å «komme ut og flytte til byen», både former og begrenser forestillinger om hvor og hvordan skeives liv kan leves. Samtidig problematiseres forestillingen om den «intolerante bygda» og den nødvendige «flukten» til byen. Nordisk forskning viser mer komplekse livsløp, varierende migrasjonsmønstre, ulike materielle og juridiske vilkår og så videre. Samtidig viser den hvordan skeive erfaringer preges av sterk lokal tilhørighet og ambivalens når det gjelder det å flytte fra distriktet og inn til byene (Liliequist et al., 2019).

10.2 Etablering av skeive rom i det rurale

Et fellestrekk for enkelte av de svenske forskningsbidragene handler også om hvordan ulike typer rom i rurale områder blir viktige arenaer der skeive forhandler synlighet, tilhørighet og risiko.

I avhandlingen *Digitala förbindelser: Rum, riktning och queera orienteringar* tematiserer Evelina Liliequist bruken av digitale miljøer og digitale møteplasser for skeive, og betydningen til slike miljøer og møteplasser for skeive i en rural kontekst. Med utgangspunkt i kvalitative intervjuer med 15 skeive bosatt i nordre Sverige, samt digital etnografisk observasjon på plattformer som qruiser.se, Facebook, Grindr og Instagram, analyserer Liliequist hvordan digitale medier inngår i skeives hverdagsliv. Avhandlingen tematiserer både utfordringer og muligheter relatert til åpenhet og synlighet, og hvordan sosiale medieplattformer bidrar til å utfordre etablerte forestillinger mellom geografisk rom og skeivhet.

Liliequist beskriver hvordan heteronormativitet och metronormativitet utgjør to normsystemer som er betydningsfulle for informantenes konstruksjoner av og forestillinger om digitale og geografiske rom (Liliequist, 2020, s. 200). Internett og apper muliggjør nye former for skeive fellesskap uavhengig av fysisk sted, men synliggjør også hvordan avstand, urban norm og andre maktstrukturer virker inn. Hun er opptatt av hvordan de digitale forbindelsene gjennom internett skaper nye muligheter for fellesskap på den ene siden, men også nye arenaer for risiko på den andre siden. Synligheten på sosiale medier skaper for eksempel en risiko for at venner og familie, gjennom plattformer som Facebook, kan få innsikt i et skeivt liv som man ikke ønsker å dele.

Et sentralt begrep i avhandlingen er *digitale skap*. Digitale plattformer får en dobbel funksjon: de kan muliggjøre fellesskap og tilhørighet, men samtidig skape nye former for sårbarhet og eksponering.

Lööv (2020) utforsker på sin side skeiv aktivisme i en ruralt forankret kontekst i Sverige, med utgangspunkt i etnografisk materiale fra et feltarbeid gjennomført på en Pride-festival arrangert i 2015. Arrangørene beskrev lokale forventninger om at festivalen skulle ligne Stockholm Pride, og understreket hvor vanskelig det var å utforme sin egen festival med Stockholm Pride både som forbilde og motbilde, samtidig som de pekte på de ulike vilkårene urbane og rurale Pride-festivaler står overfor.

I hennes analyse legger hun særlig vekt på arrangørenes uttalte ønske om å gjøre Pride på en egen måte i lokalsamfunnet, eller på «vårt eget sätt» som det blir beskrevet. En av informantene beskriver det på denne måten:

> *Det är väl det här med läderbögar på lastbilsflak, disco, massa såna grejer. Det vi ser från Stockholm. Att applicera det på [ortsnamn], jag menar det går ju inte. Det funkar ju inte. Logistiskt sett så funkar det ju inte heller. Jag menar man, just det, jag tror det är Prideordet som har gjort att många har den föreställningen. Så det är väl bara det att man ska spräcka hål på den bubblan och visa att vi gör det på vårat sätt.* (Lööv, 2020, s. 91)

Den rurale Pridefestivalen representerer ifølge Löov et «paradoksalt rom». Ved å tilpasse Pride til hverdagslivet i rurale områder, ble festivalen et rom som fokuserte på andre temaer som var relevante for regionen, og et rom der urbane forståelser av LHBTQ-kamp og Pride ble utfordret. I en region der man oppfatter at det finnes få åpne skeive og få etablerte møteplasser, ble festivalen utformet som et bredt og inkluderende arrangement. Programmet rettet søkelys mot temaer som selvmord, rus, vold i nære relasjoner, skam og utenforskap – spørsmål som ble forstått som presserende i lokalsamfunnet generelt, ikke bare for skeive. Ved å de-urbanisere Pride ble festivalen mindre normativt urban, men også mindre LHBTQ-sentrert. Et eksempel på dette var gjennom innslag som veteranbilcruising for å gjøre arrangementet gjenkjennelige og sosialt akseptabelt. Dette førte imidlertid til at

skeive perspektiver fikk mindre plass i programmet og potensielt også ble desentrert (Lööv, 2020).[25]

Bidragene til Liliequist og Lööv fokuserer på hvordan skeive rom etableres og forhandles i rurale kontekster. Liliequist viser hvordan digitale plattformer gjør det mulig å skape tilhørighet og fellesskap på tvers av sted, men også innebærer ny sårbarhet og risiko gjennom synlighet. Lööv analyserer hvordan rurale Pride-festivaler forsøker å gjøre Pride «på vårt eget sätt», tilpasset lokale normer, temaer og hverdagsliv. Slik de-urbaniseres Pride og gjøres bredere og mer allment, samtidig som skeive perspektiver paradoksalt kan tones ned.

10.3 Unge svenske skeives erfaringer i det rurale

Studien til Wänerlund mfl. (2020) undersøker ungdoms erfaring med helsestasjoner for ungdom i Nord-Sverige. Datagrunnlaget er spørreskjemaundersøkelsen med 1110 ungdommer som har brukt 20 helsestasjoner i de fire nordligste fylkene. Analysen avdekker skjevheter knyttet til kjønnsmangfold og seksuell orientering. Særlig ungdom som identifiserer seg utenfor de etablerte kategoriene heterofil, homofil og bifil – for eksempel queer, aseksuell eller «annen» – samt unge med transerfaring, gir gjennomgående lavere karakter, særlig for temaer som seksualitet, respekt og tilgang.[26] Studien viser at selv om den nordsvenske ungdomsklinikkmodellen generelt fungerer godt, opplever skeiv minoritetsungdom tjenestene som mindre ungdomsvennlige, noe som aktualiserer spørsmål om lik tilgang, ruralitet og interseksjonell marginalisering. Dette er viktig i en rural kontekst, der ungdom ofte har færre alternative tilbud og større geografiske avstander til tjenester, og dermed er ekstra avhengige av at de lokale klinikkene faktisk oppleves som trygge, inkluderende og relevante.

Odenbring (2022) har intervjuet elever i niende klasse i et ruralt område i Sverige. Artikkelen tar særlig utgangspunkt i nøkkelinformanten «Hugo», som identifiserer seg som biseksuell, men bruker også en rekke gruppeintervjuer med ungdommer. Funnene viser at elever som oppfattes som «annerledes» og som bryter med heteronormative og maskuline idealer, har en svært utsatt posisjon. Seksuelle minoriteter utsettes for homofob språkbruk, trusler, fysisk vold og utestengning. Særlig én bestemt guttegjeng («the pack») sprer frykt og opprettholder en heteronormativ og kjønnet maktorden. Artikkelen konkluderer med at det trengs ytterligere arbeid mot homofobi for å skape et mer inkluderende skolemiljø.

I Sotevik og Nordin (2025) sin studie av svenske skeive ungdommers forhold til det å være skeiv i rurale kontekster, trekkes det frem hvordan ungdommene både

25. Löov (2020) bruker begrepet «*bygd» som er inspirert av det svenske aktivistnettverket «Queer*bygd», der «*bygd» forstås som et analytisk, skeivt paraplybegrep for ikke-urbane steder. Asterisken markerer åpenhet og brudd med faste definisjoner, på lignende måte som i trans-begrepet. *Bygd skal ikke forstås som én type sted, men som et relasjonelt begrep som synliggjør maktforhold mellom sentrum og periferi, og mellom ulike ikke-urbane kontekster. Se også Liliequist og Lööv (2019).
26. I tillegg rapporterer ungdom med ikke-svensk bakgrunn lavere tilfredshet med helsetilbudet.

forholder seg til en sterk urban norm og samtidig uttrykker motstand mot den, en motstand som ifølge forfatterne bidrar til å desentralisere skeivhet og skape nye skeive steder utenfor storbyene. Studien bygger på intervjuer med 19 unge skeive personer (18–26 år) som har vokst opp på bygda eller mindre steder i Sverige. De forteller at det kan være vanskelig å være skeiv utenfor storbyene, blant annet på grunn av lange avstander, dårlig kollektivtransport og få møteplasser. Mange opplever at de går glipp av muligheter som finnes i byene, og at det er snevrere rammer for hvordan man kan uttrykke seg. Samtidig beskrives hjemstedene ofte som mer konservative. Likevel viser studien også at ungdommene selv tar initiativ: flere arrangerer festivaler, møteplasser og aktiviteter for skeive lokalt. På den måten utfordrer de forestillingen om at skeivt liv bare finnes i storbyen, og bidrar til å skape nye fellesskap også på mindre steder. Forfatterne identifiserer at motstand mot urban norm kan deles inn i tre strategier: 1) *motnarrativer*, 2) å *kritisere nåværende vilkår* og 3) *arrangere skeive rom*.

Forskning på unge skeive i rurale områder synliggjør både marginalisering og motstand. Ungdom som bryter med hetero- og kjønnsnormer, beskriver homofobi, vold og utestengning, og de opplever sentrale tjenester som mindre tilgjengelige og mindre trygge. Samtidig mobiliserer unge skeive selv – gjennom lokale initiativ, arrangementer og kritikk av urbane normer – og skaper nye skeive steder utenfor storbyene. På denne måten nyanserer svensk forskning bildet av den «intolerante bygda» og den «frigjørende byen», og peker i stedet på ambivalens, tilhørighet og ulike vilkår for å leve skeive liv på tvers av geografi.

10.4 Tjenesteyting

Rapporten «På väg mot jämställda och attraktiva kommuner i Norbotten» (Lindberg, 2021) analyserer likestillings- og utviklingsarbeidet i fem kommuner i Norrbotten (Gällivare, Haparanda, Jokkmokk, Kalix og Övertorneå). Utgangspunktet er en satsning for å bedre likestilling mellom kvinner og menn på lokal- og regionalnivå, ved hjelp av en strategi for likestillingsintegrering. Det innebærer at likestilling ikke skal være et eget sideprosjekt, men inngå i all ordinær styring, planlegging og tjenesteutvikling. Arbeidet bygger på et interseksjonelt perspektiv der kjønn forstås i samspill med blant annet alder, etnisitet, funksjonsnedsettelse, sosioøkonomiske forhold og seksuell orientering. Når det gjelder seksuell orientering, understreker rapporten at det utgjør en sentral diskriminerings-dimensjon på linje med de andre nevnte grunnlagene. I teoridelen fremheves det at interseksjonalitet skal bidra til å forebygge at også likestillingstiltak befester andre normer, som hvithet, heteroseksualitet og sekularitet. Dette betyr at arbeidet må ha et normkritisk blikk, også på heteronormativitet, og stille spørsmål ved hvilke forestillinger om kjønn og seksualitet som tas for gitt i kommunale tjenester, arbeidsmiljø og politikk. Samtidig peker rapporten på at interseksjonalitet ofte oppleves som vanskelig å bruke i praksis, noe som kan forklare hvorfor «seksuell legning» i realiteten blir lite synlig i det faktiske arbeidet.

Rapporten «DET *ÄR FOKUS PÅ RÄTT SAKER»: Hbtq-personers upplevelser av Region Västerbottens hbtq-diplomering* (Linander & Nilsson, 2021) bygger på tolv intervjuer med skeive i aldersgruppen 20–40 år som har fått behandling på klinikker som har vært med på en såkalt «hbtq-diplomering», altså en sertifiseringsordning som skal sikre at arbeidsplasser gjennomfører en grundig kompetanseheving når det gjelder kjønns- og seksualitetsmangfold. Deltakerne har ulike syn på sertifiseringen: Noen mener at dette er viktig og bør innføres overalt, mens andre er mer tvilende og problematiserer ordningen. Generelt beskrives erfaringene som positive. Det blir lagt vekt på at god kompetanse ikke bare handler om respektfulle møter uten hetero- og cisnormative antakelser, men også om medisinsk/klinisk kunnskap og innsikt i skeives levekår. Faktorer som by/land, innvandrerbakgrunn, mangel på kontinuitet og ressurspress kan få særlig store konsekvenser for skeive pasienter. Studien peker på behov for mer opplæring, bedre rutiner (for eksempel journalføring), en oppdatert sertifiseringsordning og spesielt styrket skeiv kompetanse i gynekologisk helsetjeneste.

10.5 Hatkriminalitet og diskriminering

Bokkapittelet «Queering the rural: Tales from Poland and Sweden» (Ceccato & Bogacka, 2025) beskriver forekomsten av hatkriminalitet og diskriminerings-erfaringer blant skeive i Sverige og Polen. Kapittelet er basert på data fra en europeisk undersøkelse blant skeive som gjennomføres jevnlig av European Union Agency for Fundamental Rights (2020). Kapittelet fokuserer på forskjeller og likheter blant skeive bosatt i henholdsvis rurale og urbane områder i de to landene. Blant skeive i Sverige bosatt i rurale områder er det flere som rapporterer om trakassering på internett, enn i urbane områder, og motsatt når det gjelder trakassering på gaten og på offentlig transport. I Sverige er det også flere som rapporterer at de unngår å være åpne i offentligheten og overfor helsepersonell blant dem som er bosatt i urbane områder (Ceccato & Bogacka, 2025, s. 328–329). Det må imidlertid understrekes at forfatterne av kapittelet ikke rapporterer om signifikantstesting, og det er dermed vanskelig å vurdere om de prosentvise forskjellene mellom skeive i rurale og urbane områder reflekterer reelle forskjeller eller tilfeldigheter.

11 Drøfting

I noen av de nordiske landene – først og fremst Danmark, Norge og Sverige – er levekår blant skeive og skeiv historie i ferd med å bli etablerte forskningsfelt, men som Nyegaard mfl. (2022) har pekt på, mangler det forskning som undersøker skeiv historie i den nordiske periferien, som Færøyene, Grønland og Island. Denne litteraturgjennomgangen viser at observasjonen til Nyegaard mfl. også er treffende for den nordiske periferien forstått som steder i Sverige, Norge, Danmark og Finland som ligger langt unna hovedstedene og de store byene.

Hva kan den eksisterende forskningen si oss om levekår blant skeive i rurale områder i Norden? I denne siste delen av rapporten løfter vi frem det vi vurderer som sentrale temaer som belyses i litteraturen vi har gjennomgått:

1. Bosettingsmønstre
2. Unge skeives erfaringer
3. Skeiv organisering
4. Kristendom

Til slutt i dette kapittelet drøfter vi hva som kjennetegner eksisterende forskning om skeive i rurale områder, og hva som er forskningsbehovene på feltet.

11.1 Bosettingsmønstre

Studier fra flere nordiske land viser at skeive bor konsentrert i de store byene i større grad enn befolkningen ellers (Andersen et al., 2024; Frisch & Hviid, 2006; Wimark, 2014a; Zahl-Olsen, 2024). Dette gjelder i særlig grad for homofile menn, og i noe mindre grad for lesbiske kvinner i etablerte parforhold. Men likevel er det også en tydelig tendens til at likekjønnspar har et mer sentralisert bosettingsmønster enn heterofile par. De aktuelle studiene er basert på analyser av registerdata og spørreundersøkelser, og noen av forfatterne tolker tallene som et uttrykk for at det er større aksept for skeive i byene enn i mindre sentrale områder. En nyere dansk undersøkelse viser at negative holdninger til skeive er mer utbredt i Danmark utenfor hovedstadsområdene (Andresen et al., 2025). Wimark (2014a) argumenterer derimot for at skeives konsentrasjon i større byer ikke kan forklares med lavere toleranse i rurale områder, men snarere som et resultat av antakelsen om at byene er mer inkluderende og dermed bedre steder å leve for skeive.

11.2 Skeive ungdommers erfaringer: å komme ut og komme inn

Stubberud mfl. (2022) har analysert frem noen fellestrekk i skeives liv på tvers av variasjoner i alder, generasjon, bosted, etnisitet og kjønnsidentitet. Blant disse er en følelse av annerledeshet, utforsking av kjønn og seksualitet, erfaringer med å komme ut og erfaringer med å komme inn i skeive fellesskap. Disse fire temaene går igjen i forskningen som omhandler skeive i rurale områder også, og da særlig de studiene som undersøker ungdommers opplevelser (Aspheim, 2017; Odenbring, 2022; Sotevik & Nordin, 2025; Stubberud et al., 2018; Thorsteinsson et al., 2022; Tokle & Stefansen, 2026; Wänerlund, 2020).

Et gjennomgangstema i disse studiene er at det kan være utfordrende å bryte med normer for kjønn og seksualitet, og at mange forklarer dette med at de bor på små steder som gjerne kjennetegnes av heteronormative kjønns- og seksualitetsnormer, mangel på skeive rollemodeller og få skeive nettverk. Blant ungdommer som knytter heteronormativitet til det rurale på denne måten, uttrykkes gjerne en lengsel eller et flytteønske mot det urbane.

I byen ser man kanskje større muligheter for å leve gode skeive liv og finne fellesskap med andre skeive. Intervjustudier viser også en tendens til at det å komme ut som skeiv, gjerne knyttes til det å flytte til nye steder og finne nye miljøer, og det er en tendens uavhengig av hvor folk flytter fra. Men i den eksisterende litteraturen finnes det også ungdommer som byr på motfortellinger, der bygda trekkes frem som inkluderende og åpen, og der de føler tilhørighet og trygghet. Andre forteller om et engasjement for å være den rollemodellen i lokalsamfunnet som de selv har manglet, og etablere de fellesskapene og arenaene som de ønsker at hjemstedet skal ha. Flere forskningsdeltakere problematiserer de kulturelle hovedfortellingene om at det er vanskelig å være skeiv på små steder, og forskningen viser at det rurale og det urbane er mangfoldig og preges av ulike stedlige kulturer. En del unge skeive erfaringer preges av sterk lokal tilhørighet og ambivalens når det gjelder det å flytte fra rurale til urbane områder (Liliequist et al., 2019).

Erfaringer med å føle seg annerledes, utfordringer knyttet til prosesser med å komme ut, og et ønske om å komme inn i skeive fellesskap er gjennomgangstemaer blant skeive ungdommer som bor eller har vokst opp i bygder og på mindre steder. Men annen forskning viser at dette er vanlige erfaringer blant skeive generelt på tvers av bosteder, og at det å komme ut, knyttes til flytting og det å finne nye miljøer og sosiale relasjoner. Dermed kan det å føle seg annerledes og møte utfordringer i prosessene med å komme ut og komme inn i skeive fellesskap, sies å være erfaringer som finnes i rurale områder, bygder og småsteder, men på ingen måte utelukkende der. Det er imidlertid noen særtrekk ved små samfunn som i noen tilfeller kan forsterke utfordringene, for eksempel at rurale områder gjerne er tette

samfunn hvor folk gjerne har flere relasjoner til de samme personene, det er færre mennesker på stedet, og alle kjenner alle (Christie 1982 sitert i Eggebø et al., 2015).

11.3 Skeive rom og skeiv organisering

Et annet sentralt tema, som er relatert til følelser av annerledeshet og prosesser med å komme ut og komme inn, er betydningen av skeiv organisering og skeive rom. Flere av forskningsbidragene vi har gjennomgått i arbeidet med denne rapporten, viser at det er viktig for mange skeive, for eksempel ungdommer og skeive samer, at det etableres skeive rom utenfor det urbane. Evalina Liliequists (2020) avhandlingsarbeidet fokuserer på betydningen av digitale rom og viser at digitale skeive fellesskap kan ha stor betydning for skeive i rurale områder og være en arena for alternative representasjoner av rurale områder som idylliske steder også for skeive (Liliequist, 2020). De digitale rommene kan være muligheter for fellesskap, men også skape nye former for sårbarhet og eksponering.

I rapporten «Skeiv på bygda» peker forfatterne på at de digitale rommene ikke kan erstatte relasjoner ansikt til ansikt, og dette understøttes av flere andre studier der deltakerne frem-hever betydningen av bygdepride, Sápmi Pride og andre arrangementer og festivaler der det skapes skeive rom (Bergman et al., 2013; Sotevik & Nordin, 2025; Stubberud & Akin, 2018; Stubberud & Vassvik, 2024). Lokale pridemarkeringer kan bidra til åpenhet, inkludering, følelser av tilhørighet og fellesskap samt synlige forbilder i lokalsamfunnet. Samtidig kan pride-arrangementer også representere et paradoksalt rom som skal favne over mange ulike interesser for å være tilpasset en bestemt kontekst (Lööv, 2020). Dette viser at skeive rom, både digitale og fysiske, er komplekse arenaer som kan styrke fellesskap og synlighet, samtidig som de kan skape nye former for sårbarhet, spenninger og motstridende forventninger.

11.4 Kristendom

Betydningen av religiøse normer, nærmere bestemt kristendom, er et gjennom-gangstema i en del av litteraturen om skeive i rurale områder i Norden. I flere studier som utforsker det å være skeiv same, fremheves betydningen av læstadianisme og konservative kristen teologi, der likekjønnsseksualitet tolkes som synd og unaturlig. Religiøst begrunnet fordømmelse av homoseksualitet finnes mange ulike steder i Norden – for eksempel tematiseres dette i studier fra Færøyene, Finland og Norge.

Konservative religiøse kjønns- og seksualitetsnormer er til stede i mange rurale områder, men også i urbane områder, og dessuten i både kristne miljøer og andre religiøse miljøer. For en del skeive kan religiøs tro og religiøse miljøer være vanskelig forenelig med å leve gode skeive liv, og det er liten tvil om at religion og religiøse

normer står sterkere i noen land, regioner og lokalsamfunn enn andre. En ny dansk studie basert på en spørreskjemaundersøkelse blant over 60 000 respondenter, viser at homofobiske holdninger er betydelig mer utbredt blant religiøse personer, og da særlig blant dem som tilhører islam, Jehovas vitner eller dansk indremisjon (Andresen et al., 2025).

11.5 Perspektiver og metoder i litteraturen

Vi har ikke identifisert noen komparative studier av levekår blant skeive i de nordiske landene. Den eksisterende forskningen forholder seg stort sett til nasjonalstaten som ramme, der forskningsfinansiering, fagmiljøer, datainnsamling og referanser i hovedsak er fra samme land. På Færøyene, Grønland og Åland er det gjort lite forskning som handler om kjønn- og seksualitetsmangfold, og vi har ikke identifisert studier som analyserer variasjon mellom regioner innenfor enkeltland på en systematisk måte.

Det finnes også få studier som systematisk sammenlikner levekårsforskjeller blant skeive ut fra bosted, men to nyere danske studier viser at mistrivsel blant skeive ungdommer og homofobiske holdninger i befolkningen er mer utbredt blant dansker som er bosatt utenfor hovedstadsområdet (Andersen et al., 2024; Andresen et al., 2025)[27]. Det er også flere eksisterende datasett som kan benyttes til å gjøre slike sammenlikninger (Anderssen et al., 2013, 2021; og FRA 2020 sitert i Ceccato & Bogacka, 2025).

De fleste av de identifiserte studiene som belyser skeives liv i rurale områder, er kasusstudier basert på kvalitative intervjuer og i noen grad etnografiske feltarbeid. Disse studiene gir rike og nyanserte innblikk i hvordan det kan være å leve som skeiv i rurale områder, og beskriver hvordan livserfaringer henger sammen med stedlige faktorer. En rekke kvalitative studier viser hvordan deltakernes fortellinger på ulike måter preges av de kulturelle hovedfortellingene om byen og bygda, enten de er i tråd med hovedfortellingene eller leses som motfortellinger. Noen studier samler fortellinger fra personer som bor på forskjellige rurale steder, og andre studier fokuserer på ett spesifikt sted. Av anonymiseringshensyn er det uvanlig å gi konkret informasjon om hvilke helt spesifikke bygder eller småsamfunn som studeres, og dersom fortellinger om «bygda» løsrives helt fra den spesifikke konteksten, kan det bidra til å reprodusere det rurale som noe enhetlig og distinkt forskjellig fra byen.

Som vi var inne på innledningsvis, synes det å være en utbredt oppfatning av at det er vanskelig å leve gode skeive liv i rurale områder (Eggebø & Stubberud, 2022b). Nettopp en problematisering av urban/rural-dikotomien er et annet gjennomgangstema i forskningen vi har gjennomgått. I sine respektive avhandlingsarbeider reflekterer både Wimark og Liliequist over hvordan egne erfaringer med å flytte fra

27. Også i andre nordiske land finnes det tilgjengelige datasett som muliggjør statistisk sammenlikning av forskjeller mellom ulike grupper skeive, herunder skeive bosatt på ulike steder i landet.

bygda til byen som skeiv ble utgangspunktet for kritiske undersøkelser av forholdet mellom det skeive og det rurale, og hvor de finner et mangfold av erfaringer knyttet til steder og flytting. De fleste studiene vi har gjennomgått, inkluderer kritiske perspektiver på hvordan fortellinger om det rurale og det urbane preger erfaringer, informantfortellinger, valg av studieobjekter og analyser. Likevel kan forskningen ende opp med å reprodusere bygd/by-dikotomien ved å gjenfortelle den kulturelle hovedfortellingen og ikke i tilstrekkelig grad undersøke og sammenlikne forskjeller og likheter mellom ulike rurale områder, mellom ulike urbane områder eller mer differensierte kategorier der man skiller mellom for eksempel rurale tettsteder, spredtbygde rurale områder, småbyer og ulike nasjonale kontekster. Som Wimark har argumentert for, vil en mer finmasket geografisk differensiering gjøre det mulig å analysere ulike typer lokalsamfunn uten å redusere dem til enten urbane eller rurale.

11.6 Kunnskapsbehov

Basert på analyser av den eksisterende forskningslitteraturen om levekår blant skeive i rurale områder i Norden, vil vi løfte frem fire innsatsområder for fremtidig forskning:

11.6.1 Komparative studier

Det er en påfallende mangel på komparative studier av levekår blant skeive i ulike land i Norden. Både kvalitative og kvantitative studier av levekår blant skeive i Norden forholder seg i hovedsak til nasjonalstaten som referanseramme. En litteraturgjennomgang som dette, basert på nasjonale kasusstudier, kan risikere å gi inntrykk av at det rurale i for eksempel Norge er det samme som det rurale på Færøyene, og dermed bidra til å reprodusere urban/rural-dikotomien, der «bygd» konstrueres som noe enhetlig som står i diametral motsetning til «byen». Vi anbefaler at det gjennomføres komparative studier av levekår blant skeive i ulike områder i Norden, for eksempel på tvers av nasjonalstater, selvstyreområder, regioner, byer og lokalsamfunn.

11.6.2 Studier av skeives liv i den nordiske periferien

Eksisterende forskning som omhandler skeives liv, skeiv organisering og skeiv historie i Norden, har så langt fokusert på Norge og Sverige, og til dels Finland og Danmark. Som det kommer frem av denne rapporten, er det gjort noe forskning om å være skeiv i Sápmi. Men som Stubberud peker på, er det fremdeles lite kunnskap her, og det som finnes, er i ferd med å bli utdatert. Vi anbefaler at det gjennomføres studier, både historisk og i samtiden, i rurale og mer tett befolkede områder og i den nordiske periferien, for eksempel Grønland, Færøyene og ulike deler av Sápmi.

11.6.3 Analyser av tilgjengelige datasett om levekår blant skeive

Det finnes etter hvert en god del kvantitative datasett fra de nordiske landene som er egnet til å analysere levekår blant ulike grupper skeive. Disse dataene er imidlertid underanalysert (Suvisaari, Jaana & Lehtonen, Jukka, 2026). Eksempelvis er det et potensial for å utforske variasjoner i levekår blant ulike grupper skeive ut fra blant annet bosted i tre norske datasett fra henholdsvis 2013 (Anderssen et al., 2013), 2020 (Anderssen et al., 2021) og 2026 (under arbeid)[28]. Vi anbefaler at analysepotensialet i eksisterende kvantitative datasett utnyttes i større grad, for eksempel til å undersøke betydningen av sted for levekår og livskvalitet blant skeive.

11.6.4 Studier av skeiv organisering

Skeiv historie har hatt en tendens til å fokusere på det som har skjedd i de store byene i forbindelse med fremveksten av den moderne homobevegelsen. De siste ti årene har det vokst frem skeiv organisering i form av pridemarkeringer i mer perifere områder i Norden. Litteraturen vi har gjennomgått her, viser at slik organisering har stor betydning for skeives levekår, men temaet er fremdeles lite dokumentert og utforsket (se imidlertid Hacioglu & Juuhl, under publisering, Lööv, 2020). Vi anbefaler studier av skeiv organisering i den nordiske periferien, herunder «bygdepride», Sápmi Pride, lokale interesseorganisasjoner og markeringer.

28. Data gjøres tilgjengelige og lånes ut av SIKT Kunnskapssektorens tjenesteleverandør i Norge.

Referanser

Andersen, D. B., Kolodziejczyk, C., & Greve, J. (2024). *Trivsel og mental sundhed blandt LGBT+-unge: En kortlægning for udvalgte områder i Danmark*. VIVE. https://www.vive.dk/media/pure/rv74bmkv/25839776

Anderssen, N., Eggebø, H., Stubberud, E., & Holmelid, Ø. (2021). *Seksuell orientering, kjønnsmangfold og levekår. Resultater fra spørreundersøkelsen 2020.* https://hdl.handle.net/11250/2760732

Anderssen, N., Malterud, K., Bjørkman, M., Slåtten, H., & Hellesund, T. (2013). *Seksuell orientering og levekår*. https://nva.sikt.no/registration/0198cc58d884-bb5cf5d2-83d1-4636-9700-9ffb3e9774e3

Andresen, J. B., Graugaard, C., Andersson, M., & Frisch, M. (2025). Factors Associated with Moral Disapproval of Same-Sex Sexual Behavior in Denmark: Baseline Findings from the Project SEXUS Cohort Study. *Archives of Sexual Behavior*, *54*(7), 2611–2623. https://doi.org/10.1007/s10508-025-03211-5

Aspheim, C. (2017). *Skeiv bygdeungdom om veien ut av skapet—En kvalitativ undersøkelse av hvordan forestillinger om det rurale kan påvirke utkomstprosessen til skeiv bygdeungdom* [Mastergrad, NTNU]. https://hdl.handle.net/11250/2455931

Bergman, E., Lindquist, S., & Stava, R. I. (2013). *Queering Sápmi: Samiske fortellinger utenfor normen* (norsk utgave). Qub Förlag.

Berg-Nordlie, Mikkel., Dankertsen, Astri., & Winsvold, Marte. (2022). *An Urban Future for Sápmi?: Indigenous Urbanization in the Nordic States and Russia.* Berghahn Books, Incorporated. https://doi.org/10.1515/9781800732650

Bjerknes, C. (2023). Queer Narratives in Nordic Sami Literature: Coming-Out Narratives and Final Exposures in Savior of the Lost Children (2008) and Himlabrand (2021). *NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, *31*(2), 195–205. Scopus. https://doi.org/10.1080/08038740.2023.2207040

Björklund, J., & Dahl, U. (2020). Editorial: A Decade with lambda nordica. *Lambda Nordica*, *25*(1), 7–24. https://doi.org/10.34041/ln.v25.610

Bragtveit, S., & Arora, C. (2026). *Kunstig intelligens, algoritmisk ledelse og arbeidsliv En litteraturgjennomgang* (Nr. 7/2026; NF-rapport). Nordlandsforskning.

Brandén, J., Nilsson, L. M., Burman, M., San Sebastian, M., & Stoor, J. P. (2024). *Våld mot samiska kvinnor*. Umeå University.

Bruun-Solbakk, D., & Stubberud, E. (2022). Sápmi pride: Skeiv samisk organisering. *Lokalhistorisk magasin*. https://www.stk.uio.no/forskning/stks-temasider/pride/sapmi-pride-og-skeiv-samisk-organisering.html

Bye, L. M. (2009). «How to be a rural man»: Young men's performances and negotiations of rural masculinities. *Journal of Rural Studies*, *25*(3), 278–288. Scopus. https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2009.03.002

Ceccato, V., & Bogacka, E. (2025). Queering the rural Tales from Poland and Sweden. I *Crime, Peoples and Places: Perspectives on Rural Safety and Justice* (s. 322–337). Routledge. Scopus. https://doi.org/10.1007/978-3-031-97427-4

Dag Hundstad, Thomas Olsen, Kristoffer Vadum, & Kjetil Homane Grødum. (2023). *Skeiv regionalhistorie – tre fortellinger fra Agder* (s. 101). Nordic Open Access Scholarly Publishing (NOASP).

DeFonso, C. (2002). LGBTQ academia in a rural setting: An American perspective. *Lambda nordica*, *8*(3–4), 89-.

dómsmálaráðherra (Justisministeren). (2026). *Aðgerðaáætlun í málefnum hinsegin fólks 2026-2029 (Handlingsplan for LGBTQI+-spørsmål 2026–2029)*. Justisdepartementet. https://www.government.is/topics/human-rights-and-equality/equality/lgbti-affairs/

Edelberg, P., & Christensen, T. D. (2026). *Queer i Provinsen*. Aarhus Universitetsforlag. https://unipress.dk/udgivelser/q/queer-i-provinsen/

Eggebø, H., Almli, M., Bye, M. T., & KUN senter for kunnskap og likestilling. (2015). *Skeiv på bygda*. KUN senter for kunnskap og likestilling og Forl. Nora. https://hdl.handle.net/11250/3170099

Eggebø, H., & Stubberud, E. (2022a). Forteljingar om å vera skeiv innvandrar og skeiv på bygda i Noreg på 2010-talet. I D. Hustand, T. Hellesund, R. Jordåen, & M. G. Munch-Møller (Red.), *Skeive lokalhistorier – en bok om sted, identitet og overskridelser* (s. 397–426). Nasjonalbiblioteket. https://issuu.com/nasjonalbiblioteket/docs/nli_skeivlokalhistorie_160x220mm_issuu

Eggebø, H., & Stubberud, E. (2022b). Forteljingar om å vera skeiv innvandrar og skeiv på bygda i Noreg på 2010-talet. I D. Hustand, T. Hellesund, R. Jordåen, & M. G. Munch-Møller (Red.), *Skeive lokalhistorier – en bok om sted, identitet og overskridelser* (s. 397–426). Nasjonalbiblioteket. https://issuu.com/nasjonalbiblioteket/docs/nli_skeivlokalhistorie_160x220mm_issuu

Eggebø, H., Stubberud, E., & Karlstrøm, H. (2018). *Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn I Norge* (Nr. 9/2018). Nordlandsforskning.

Engel, L., Larsson Träff, R., & Carlsen, R. U. (2024). *Queerfortællinger fra Lolland og Falster: En antologi fra LollandBibliotekerne*. LollandBibliotekerne. https://portal.findresearcher.sdu.dk/en/publications/queerfort%C3%A6llinger-fra-lolland-og-falster-en-antologi-fra-lollandb/

Eriksen, I. M., & Andersen, P. L. (2024). The gendered district effect: Psychosocial reasons why girls wish to leave their rural communities. *Journal of Youth Studies*, *27*(9), 1307–1323. https://doi.org/10.1080/13676261.2023.2270523

Eriksen, M. H. (2025). *Ph.d.-håndboken: En dønn ærlig og stort sett praktisk støttespiller for deg som skriver doktorgrad* (1. utgave). Cappelen Damm akademisk.

European Union Agency for Fundamental Rights. (2020). *A long way to go for LGBTI equality*.

Frisch, M., & Hviid, A. (2006). Childhood family correlates of heterosexual and homosexual marriages: A national cohort study of two million Danes. *Archives of Sexual Behavior*, *35*(5), 533–547. Scopus. https://doi.org/10.1007/s10508-006-9062-2

Frisch, M., Statens Serum Institut (Afdeling for Epidemiologisk Forskning), & Aalborg Universitet (Sexologisk Forskningscenter, Klinisk Institut). (2019). *Sex i Danmark: Nøgletal fra Projekt SEXUS 2017-2018*. Statens Serum Institut : Aalborg Universitet.

Fur, G. (1998). Gränsöverskridande kvinnor och svenska män. *Tidskrift för genusvetenskap*, *19*(1), 49–64. https://doi.org/10.55870/tgv.v19i1.4564

Gaini, F. (2024). Den usynlige understrøm: Migration og tilhørsforhold blandt Færøernes LGBT+-minoriteter. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, *48*(1), 3–21. https://doi.org/10.18261/tfk.48.1.2

Giertsen, M. (2003). *En minoritet i minoriteten. Homofile i samiske miljø og samer i homofile miljø. 4/2002*, 12–19.

Gilley, B. J., Johnson, C. R., & Gray, M. L. (2016). *Queering the countryside: New frontiers in rural queer studies*. New York University Press. https://www.jstor.org/stable/j.ctt1804134

Greenhalgh, T. & Peacock, R. (2005). Effectiveness and efficiency of search methods in systematic reviews of complex evidence: Audit of primary sources. *Bmj*, *331*(7524), 1064–1065. https://doi.org/10.1136/bmj.38636.593461.68

Grimsrud, G. M. (2011). Gendered Spaces On Trial: The Influence Of Regional Gender Contracts On In-Migration Of Women To Rural Norway. *Geografiska Annaler, Series B: Human Geography*, *93*(1), 3–20. Scopus. https://doi.org/10.1111/j.1468-0467.2011.00358.x

Grønningsæter, A. B., & Nuland, B. R. (2009). *Lesbiske og homofile i Sápmi: En narrativ levekårsundersøkelse*. Fafo.

Guðmundsdóttir, L. S., & Skaptadóttir, U. D. (2018). LGBQ Migrations: Racialization and (Un)belonging in Iceland. *lambda nordica*, *22*(4), 40–65.

Guðmundsdóttir, M. L. (2019). *Hinsegin fólk og íþróttir Upplifun LGB íþróttafólks af íþróttahreyfingunni á Íslandi (LGBTQ+-personer og idrett LGB-idrettsutøvernes erfaringer med idrettsbevegelsen på Island)* [Bacheloroppgave]. Universitetet i Reykjavik.

Hacioglu, Y., & Juuhl, G. (under publiseringa). Bygdepride: Anerkjenningskamp møter bygdeutvikling. *Rhetorica Scandinavica*.

Hacioglu, Y., & Juuhl, G. (under publisering). "Verdas Første Bygde-Pride": Recomposing social narratives and participant responsibility in Norway's first rural pride. I *The Changing Face of Pride Events: Movements, Activism, Histories*. Manchester University Press.

Hansson, E., Markhus, R., & Hansson, E. (2023). *Felefeber: Ungdomsroman* (1. utgave). Cappelen Damm.

Herring, S. (2010a). *Another country: Queer anti-urbanism*. New York University Press. (14166844x).

Herring, S. (2010b). *Another country: Queer anti-urbanism*. New York University Press. (14166844x).

Hervik, S., & Skille, E. (2021). Different men—Similar meanings. Rural Norwegian men's constructions of meanings related to health, body and physical activity. *SPORT IN SOCIETY*, *24*(6), 904–921. (WOS:000507755400001). https://doi.org/10.1080/17430437.2019.1711371

Howard, J. (1999). *Men like that: A southern queer history*. University of Chicago Press.

Hundstad, D., Hellesund, T., Jordåen, R., Munch-Møller, M. G., & Norsk lokalhistorisk institutt. (2022). *Skeiv lokalhistorie: Kulturhistoriske perspektiver på sammekjønnsrelasjoner og kjønnsoverskridelser*. Nasjonalbiblioteket.

Jafetsdóttir, E. D. (2020). *«Det er fortsatt litt trangt å eksistere» LGBTQ+-elever i islandske videregående skoler* [Mastergrad]. Fakultet for utdanning Fakultet for humaniora og samfunnsvitenskap Universitetet i Akureyri.

Knobblock, I., & Stubberud, E. (2021). Bortom gränserna. Ett brevsamtal om språk, tillhörighet och dekolonisering. *Tidsskrift for genusforskning*, *42*(4), 6–29. https://doi.org/10.55870/tgv.v42i4.6049

Kokkola, L. (2024). Lonely Landscapes Desire and Direction in the Writing of Anna-Liisa Haakana. *Barnboken*, *47*, 1–19. Scopus. https://doi.org/10.14811/clr.v47.885

Korneliussen, N. (2022). *Blomsterdalen: Roman* (2. utgave). Gyldendal.

Kristensen, K. M. (2020). *At være LGBTQIA+ i Kalaallit Nunaat*. Grønlands Råd for Menneskerettigheder og Sipineq+. https://ipps.gl/da/udgivelser/vaere-lgbtqia-groenland

Kristiansen, H. W. (2008). *Masker og motstand. Diskré homoliv i Norge 1920-1970*. Unipub.

Kyrölä, K., & Huuki, T. (2021). Re-imagining a Queer Indigenous Past: Affective Archives and Minor Gestures in the Sámi Documentary Sparrooabbán. *Journal of Cinema and Media Studies*, *60*(5), 75–98. Scopus. https://doi.org/10.1353/cj.2021.0020

Langeland, F., Ytrehus, L.-A., & Rigtrup-Lindeman, B. (2022). *Erfaringer med konverteringsterapi blant skeive. En kvalitativ og kvantitativ undersøkelse.* Nordlandfsorskning. https://hdl.handle.net/11250/3109938

Lee, M. G., & Quam, J. K. (2013). Comparing supports for LGBT aging in rural versus urban areas. *J Gerontol Soc Work*, *56*(2), 112–126. (23350566). https://doi.org/10.1080/01634372.2012.747580

Leifson, T. (2006). *Sted, kropp, identitet og seksualitet: En studie av steders påvirkning på homofiles identitet og fysiske fremtoning*. T. Leifson.

Liliequist, E. (2020). *Digitala förbindelser: Rum, riktning och queera orienteringar*.

Liliequist, E., & Lööv, A. O. (2019). Guest editorial: Queer nordisk bygd. *Lambda nordica*, *24*(1), 11-. https://doi.org/10.34041/ln.v24.562

Liliequist, E., Lööv, A. O., & Wimark, T. (2019). Ett forskarsamtal om queer och *bygd. *Lambda Nordica*, *24*(1), 101–116.

Lillequist, Evelina. (2022). Hitta hem. Queer orientering, geografisk plats och tilhörighet. I D. Hustand, T. Hellesund, R. Jordåen, & M. G. Munch-Møller (Red.), *Skeive lokalhistorier – en bok om sted, identitet og overskridelser* (s. 397–426). Nasjonalbiblioteket. https://issuu.com/nasjonalbiblioteket/docs/nli_skeivlokalhistorie_160x220mm_issuu

Linander, I., & Nilsson, M. (2021). *"Det är fokus på rätt saker": Hbtq-personers upplevelser av Region Västerbottens hbtq-diplomering*. Umeå universitet.

Lindberg, M. (2021). *Forskningsanalys av "På väg mot jämställda och attraktiva kommuner" i Norrbotten*. Luleå tekniska universitet.

Løvold, A. H. (2014). *The Silence in Sápmi – And the Queer Sami Breaking of it* [Mastergrad, UiT - Norges arktiske universitet]. https://hdl.handle.net/10037/7063

Lööv, A. O. (2020). Vi gör det på vårat sätt: Pride på *bygd, av-urbanisering och de-centrering av hbtq-frågor. *Tidskrift för Genusvetenskap*, *41*(4), 89–112.

Martinsson, L. (2008). Queera bondesamhällen: Vetenskapliga berättelser och andra sagor om kön, sexualitet och arbetsdelning på landsbygden. I *Moderniteter: Text, bild, kön: En vänbok till Ingrid Holmquist: S. 252-267*. Moderniteter: text, bild, kön : en vänbok till Ingrid Holmquist / 2004.

Matthiesen, S. M. (2019). *Seksuel identitet sent i livet – ældre homo- og biseksuelles sociale vilkår i Danmark*. Ensomme Gamles Værn. https://egv.dk/publikationer/417-seksuel-identitet-sent-i-livet-aeldre-homo-og-biseksuelles-sociale-vilkar-i-danmark/

Mortensen, E. (2001). Å leve som seksuell flyktning i sitt eget land. *Samtiden*, *3*, 74–81.

Nyegaard, N., Heede, D., & Rydström, J. (2022). Special Issue Editorial: Nordic LGBTQ Histories. *NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, *30*(3), 167–179. https://doi.org/10.1080/08038740.2022.2104022

Odenbring, Y. (2022). Standing alone: Sexual minority status and victimisation in a rural lower secondary school. *International Journal of Inclusive Education*, *26*(5), 480–494. https://doi.org/10.1080/13603116.2019.1698064

Olsen, T. A. (2022). Å gjøre kjønn og etnisitet feil. Om læstadianisme, samer og skeivhet i Nord-Troms. I *Skeiv lokalhistorie. Kulturhistoriske perspektiver på sammekjønnsrelasjoner og kjønnsoverskridelser* (s. 369–396). https://nva.sikt.no/registration/0198cc735079-a6aff32e-3404-465d-9c0b-5eab0cedb6ff

Olsen, T. A., & Sæther, E. B. (2025). Skeiv i Sápmi: Ikke lenger usynlig og stille. I *Samisk helse- og kulturforståelse i praksis* (s. 197–207). Cappelen Damm akademisk. https://hdl.handle.net/11250/5279242

Oskal, M. (2015). *Garra boját ja fiinna nieiddat—Heteronormativitehta sámi čáppagirjjálašvuođas* [Mastergrad, UiT - Norges arktiske universitet]. https://hdl.handle.net/10037/8156

Palo, A., & Manderstedt, L. (2022a). *Counter storytelling: Fluid (?) diversity in Sami novels for young readers*.

Palo, A., & Manderstedt, L. (2022b, desember 30). *Counter storytelling: Fluid (?) diversity in Sami novels for young readers*. Gender Studies Conference 2022: FEMINIST MATTERINGS Indigenous and Arctic engagements, Oulu, Finland.

Peltomaa, H. M. (2013). The only gay in the village?: Lesbians, gay men and bisexuals living in rural communities in Finnish Lapland. I S. Keskitalo-Foley, P. Naskali, & P. Rantala (Red.), *Northern insights* (s. 153–173). Lapland University Press.

Peltomaa, Hanna. (2022). *Kotona Kylässä. Ei-heteroseksuaalisten ihmisten toimintatilat lappilaisissa kyläyhteisöissä (Icke-heterosexuella personers handlingsutrymmen i bysamhällen i Lappland)* [University of Lappland]. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-297-9

Prell, E., & Traeen, B. (2018). Minority Stress and Mental Health Among Bisexual and Lesbian Women in Norway. *Journal of Bisexuality*, 18(3), 278-298. https://doi.org/10.1080/15299716.2018.1518180

Preston, D. B., & D'Augelli, A. R. (2013). *The challenges of being a rural gay man: Coping with stigma*. Routledge. (123739977).

Preston, D. B., D'Augelli, A. R., Kassab, C. D., Cain, R. E., Schulze, F. W., & Starks, M. T. (2004). The influence of stigma on the sexual risk behavior of rural men who have sex with men. *AIDS Educ Prev*, *16*(4), 291–303. (15342332). https://doi.org/10.1521/aeap.16.4.291.40401

Projekt SEXUS. (2025). Ny undersøgelse: Mere end hver femte dansker har homofobiske holdninger. *Projekt SEXUS en befolkningsundersøkelse*. https://www.projektsexus.dk/seneste-nyt/2025/ny-undersoegelse-mere-end-hver-femte-dansker-har-homofobiske-holdninger

Puckett, J. A., Horne, S. G., Levitt, H. M., & Reeves, T. (2011). Out in the country: Rural sexual minority mothers. *J Lesbian Stud*, *15*(2), 176–186. (21491313). https://doi.org/10.1080/10894160.2011.521101

Rosenberg, T. (1970). Det nya Lukas-evangeliet: Om det heteronormativa mottagandet av Fucking Åmål. *lambda nordica*, *6*(4), 23–36.

Rowan, N. L., Giunta, N., Grudowski, E. S., & Anderson, K. A. (2013). Aging well and gay in rural America: A case study. *J Gerontol Soc Work*, *56*(3), 185–200. (23548141). https://doi.org/10.1080/01634372.2012.754813

Rydström, J. (2005). From sodomy to homosexuality: Rural sex and the inclusion of lesbians in criminal discourse. *NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, *13*(1), 20–35. Scopus. https://doi.org/10.1080/08038740510030399

Sametinget. (2020). *Sábme jállu Sametingsmelding om likestilling*. https://sametinget.no/_f/p1/i52468d23-1546-4ac2-804a-5d3f2ef56bb2/sabme-jallu-norsk.pdf

Schnarrs, P. W., Rosenberger, J. G., Satinsky, S., Brinegar, E., Stowers, J., Dodge, B., & Reece, M. (2010). Sexual compulsivity, the Internet, and sexual behaviors among men in a rural area of the United States. *AIDS Patient Care STDS*, *24*(9), 563–569. (20731609). https://doi.org/10.1089/apc.2010.0117

Shernoff, M. (1996). Returning with AIDS: supporting rural emigrants. *Focus*, *11*(4), 1–4. (11363322).

Skjoldhammer, T. L. (2026). *Romantiske vennskap eller «kaade og vellystige frictioner»? Kjærlighet og intimitet mellom kvinner i Norge i første halvdel av 1800-tallet* [Doktogradsavhandling]. Universitetet i Bergen.

Skorini, H. í, Albinus, H., & Sølvará, H. A. (2022). Færøerne mellem religiøs vækkelse og sekularisering: En nordisk undtagelse bliver til. *Økonomi og politik*, *95*(1). https://doi.org/10.7146/okonomiogpolitik.v95i1.132361

Sollien, M. (2023). *Gier* [Mastergrad, Universitet i Oslo]. https://hdl.handle.net/10852/108450

Sorainen, A. (2012). Gain. I *Genders and Sexualities in History* (s. 77–93). Palgrave Macmillan. Scopus. https://doi.org/10.1057/9781137264718_6

Sorainen, A. (2014). Queer Personal Lives, Inheritance Perspectives, and Small Places. *Lambda nordica*, *19*(3–4), 31-.

Sotevik, L., & Nordin, A. (2025). "Allt jag behöver finns ju här": *Lambda Nordica*, *30*(3–4), 94–118. https://doi.org/10.34041/ln.v30.1058

Stokke, M., Lundhaug, K., Hammeren, G. R., Solberg, A., Steinland, V., & Østlandsforskning. (2018). *Skeives levekår i Agder: En kvantitativ og kvalitativ kartlegging*. Østlandsforskning.

Stordal, G. (2017). 'We wouldn't be boys if we weren't clever with our hands'–childhood masculinity in a rural community in Norway. *NORMA*, *12*(1), 65–79. Scopus. https://doi.org/10.1080/18902138.2017.1283482

Stubberud, E. (2026). *Etisk ubehag: Forskning tett på eget liv - Erfaringer og dilemmaer når forskningen blir (for) nær*. https://nva.sikt.no/registration/019d00875986-a9c04aeb-f323-48ad-9566-00b1816a9d14

Stubberud, E., & Akin, D. (2018). *Alene og skeiv. En studie av livssituasjonen for skeive enslige mindreårige asylsøkere i omsorgssentre og asylmottak*. https://hdl.handle.net/11250/2594652

Stubberud, E., Eggebø, H., & Anderssen, N. (2022). Skeive liv. Felles fortellinger på tvers av forskjeller. *Lambda Nordica: Tidskrift om homosexualitet*. https://doi.org/10.34041/ln.v26.763

Stubberud, E., Prøitz, L., & Hamidiasl, H. (2018). *Den eneste skeive i bygda? Unge lhbt-personers bruk av kommunale helsetjenester*. https://hdl.handle.net/11250/2587251

Stubberud, E., & Vassvik, T. S. (2024). Queer Sámi Conversations: Making Room for Safer Spaces. *Dieđut*. https://nva.sikt.no/registration/0198cc8b4486-911a30f6-4c6d-4776-b35e-f82ee0d5c7f1

Suvisaari, Jaana & Lehtonen, Jukka. (2026). *Public data gathering on LGBTI+ people in Nordic countries*.

Thorsteinsson, E. B., Bjarnason, T., Loi, N. M., & Arnarsson, A. M. (2022). Sexual orientation and migration intentions among rural, exurban and urban adolescents in Iceland. *Culture, Health & Sexuality*, *24*(1), 31–47. https://doi.org/10.1080/13691058.2020.1813333

Thuen, H. (2006). Med skeivt blikk på bygd og by: Hvordan unge homofile og lesbiske forstår seg selv i forhold til bygda og byen. I *Institutt for geografi: Master*. Universitetet i Bergen. (080992269).

Thuen, H. (2007). Produksjon av rom og normative geografier. *Replikk (Universitetet i Bergen. Det historisk-filosofiske fakultet)*.

Tokle, R., & Stefansen, K. (2026). *Det handler om å passe in* (Nr. 2/2026). NOVA.

Vervoort, R. (2018). *"Hold op med den selvmedlidenhed": Nye orienteringer i en grønlandsk samtidsroman*.

Waenerlund, A.-K., San Sebastian, M., Hurtig, A.-K., Wiklund, M., Christianson, M., & Goicolea, I. (2020). Assessing the youth-friendliness of youth clinics in northern Sweden: A survey analyzing the perspective of the youth. *BMC Health Services Research*, *20*(1), 346. https://doi.org/10.1186/s12913-020-05188-4

Wang, Y. W. (2011). Voices from the margin: A case study of a rural lesbian's experience with woman-to-woman sexual violence. *J Lesbian Stud*, *15*(2), 166–175. (21491312). https://doi.org/10.1080/10894160.2011.521099

Wennerscheid, S. (2017). "Away from here to tjottahejti": Spatial and sexual (re-)orientation in places of secondariness in contemporary Swedish fiction. I *Literary Second Cities* (s. 195–216). Springer International Publishing. Scopus. https://doi.org/10.1007/978-3-319-62719-9_10

Weston, K. (1995). Get Thee to a Big City: Sexual Imaginary and the Great Gay Migration. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies*, *2*(3), 253–277. https://doi.org/10.1215/10642684-2-3-253

Whitlock, R. U. (2009). «Them ol' nasty lesbians»—Queer memory, place, and rural formations of lesbian. *J Lesbian Stud*, *13*(1), 98–106. (19197668). https://doi.org/10.1080/07380560802314235

Wienke, C., & Hill, G. J. (2013). Does place of residence matter? Rural-urban differences and the wellbeing of gay men and lesbians. *J Homosex*, *60*(9), 1256–1279. (23952922). https://doi.org/10.1080/00918369.2013.806166

Wikström, J. J. (2019). DRA ÅT SKOGEN: Eva-Stina Byggmästars naturqueera framtidsestetik. *Lambda nordica*, *24*(1), 21-. https://doi.org/10.34041/ln.v24.563

Williams, M. L., Bowen, A. M., & Horvath, K. J. (2005). The social/sexual environment of gay men residing in a rural frontier state: Implications for the development of HIV prevention programs. *J Rural Health*, *21*(1), 48–55. (15667009).

Wimark, T. (2014a). *Beyond Bright City Lights: The Migration Patterns of Gay Men and Lesbians: PhD*. Stockholms Universitet.

Wimark, T. (2014b). Is It Really Tolerance? Expanding the Knowledge About Diversity for the Creative Class. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, *105*(1), 46–63. https://doi.org/10.1111/tesg.12044

Wimark, T. (2016). Migration motives of gay men in the new acceptance era: A cohort study from Malmö, Sweden. *Social & Cultural Geography*, *17*(5), 605–622. https://doi.org/10.1080/14649365.2015.1112026

Wimark, T., & Fortes de Lena, F. (2022a). Same-sexmarriage and neighbourhood landscape overlap—A revised understanding of the spatial distribution of gay men and lesbians. *Population, Space and Place*, *28*(2). Scopus. https://doi.org/10.1002/psp.2507

Wimark, T., & Fortes de Lena, F. (2022b). Same-sex marriage and neighbourhood landscape overlap—A revised understanding of the spatial distribution of gay men and lesbians. *Population, Space and Place*, *28*(2). Scopus. https://doi.org/10.1002/psp.2507

Wimark, T., & Östh, J. (2014). The City as a Single Gay Male Magnet? Gay and Lesbian Geographical Concentration in Sweden. *Population, Space and Place*, *20*(8), 739–752. Scopus. https://doi.org/10.1002/psp.1825

Wright, J., & Burkholder, C. (2025). Introduction to the special issue "Mobilising queer joy: Establishing queer joy studies". *Sexualities*, *28*(3), 757–766. https://doi.org/10.1177/13634607241304546

Yoder, R. E., Preston, D. B., & Forti, E. M. (1997). Rural school nurses' attitudes about AIDS and homosexuality. *J Sch Health*, *67*(8), 341–347. (9425610).

Yost, M. R., & Chmielewski, J. F. (2011). Narrating rural lesbian lives: Body image and lesbian community in central Pennsylvania. *J Lesbian Stud*, *15*(2), 148–165. (21491311). https://doi.org/10.1080/10894160.2011.521097

Zahl-Olsen, R. (2024). Updating prospective marriage and divorce data on Norwegian cohorts of two-sex marriages from 1886 until 2018 with same-sex marriages from 1993 until 2018*. *DATA IN BRIEF*, *55*. (WOS:001263842100001). https://doi.org/10.1016/j.dib.2024.110584

Zahl-Olsen, R., & Thuen, F. (2023). Same-sex Marriage Over 26 Years: Marriage and Divorce Trends in Rural and Urban Norway. *Journal of Family History*, *48*(2), 200–212. Scopus. https://doi.org/10.1177/03631990221122966

Vedlegg: Søkeblokker og søkestrenger

Søkeblokker

Søkeblokk 1: rurale områder

Søkeblokk 2: skeive

Søkeblokk 3: Norden (anvendt i de internasjonale databasene)

Søkestreng i Scopus och Web of Science (Engelsk)

("sparsely populated area*" OR rural* OR "small town*" OR village* OR Greenland OR "Faroe Islands" OR Sapmi OR Lappland OR Lappi OR Finnmark* OR Åland OR Aland) AND (LGB OR LGBT* OR asexu* OR Bisexual* OR crossgender OR gay* OR "gender change" OR "gender dysphoria" OR "gender expression" OR "gender identit*" OR "gender minorit*" OR "gender nonbinary" OR "gender nonconfirming" OR "gender transformation" OR "gender transition" OR genderqueer* OR heteronorm* OR heterosexis* OR homonegativ* OR homophob* OR homosexual* OR intergender* OR intersex* OR lesbian* OR "men loving men" OR "men who have sex with men" OR "nonbinary gender" OR "non-heterosexual*" OR pansexual* OR queer* OR "same sex couples*" OR "same sex relation*" OR "sexual and gender minorities" OR "sexual minorities" OR "sexual orientation" OR Transgender* OR transnegativ* OR transphob* OR transsexual* OR "trans female*" OR "trans male*" OR "trans man" OR "trans men*" OR "trans woman" OR "trans women*" OR "trans people*" OR "trans person*" OR "women loving women" OR "women who have sex with women") AND (Norway OR Norwegian OR Sweden OR Swedish OR Finland OR Finnish OR Denmark OR Danish OR Iceland* OR Åland OR Aland OR Greenland OR "Faroe Islands" OR Faroese OR Scandinavia* OR "Scandinavian and Nordic Countries" OR "Nordic countries" OR "Nordic region" OR Sapmi)

Søkestreng i LIBRIS og SwePub (svensk)

(glesbygd* OR "glesbefolkade områden" OR landsbygd* OR rurala OR Sapmi OR Norrland* OR Finnmark* OR Västerbotten OR Norrbotten OR Jämtland OR Åland OR Grönland OR Färöarna) AND (HBT OR HBTQ OR HBTQI OR LGB OR LGBT OR LGBTQ OR asexu* OR bisexu* OR bicurious* OR heteronorm* OR heterosexis* OR homofob* OR homosexu* OR icke-binär* OR ickebinär* OR Intersex* OR

könsidentitet* OR könsdysfori OR lesbisk* OR lesbianism OR pansexu* OR queer* OR "sexuell läggning" OR "sexuell minoritet*" OR "sexuell orientering" OR transfob* OR transkvinn* OR transman* OR transmän* OR transperson* OR transsexu*)

Søkestreng i ORIA (norsk)

(kyst* OR bygd* OR spredtbygd* OR rural* OR Sapmi OR utkant* OR utkantstrøk* OR landsbygd* OR Finnmark* OR Nord-Norge OR Nord-Noreg OR distrikt OR Grønland OR Færøyene OR Åland) AND (LHBTQ* OR LHB OR transkjønnet OR transseksu* OR transkvinn* OR transmann OR transmenn OR transperson* OR homoseksu* OR lesbisk* OR homofil* OR biseksu* OR skeiv* OR lesbigay OR interseks* OR interkjønn OR likekjønn* OR panseksu* OR "identifiserer seg som kvinne" OR kjønnsskeiv* OR kjønnsskifte OR kjønnsendring OR kjønnsovergang OR skeivkjønnet OR kjønnsdysfori OR ikke-binær OR "ikke-binært kjønn" OR genderqueer OR "binært kjønn" OR kjønnsuttrykk OR kjønnsidentitet* OR kjønnsminoriteter OR "seksuelle minoriteter" OR "seksuell orientering" OR kjønnsidentitet" OR "menn som elsker menn" OR "menn som har sex med menn" OR "par av samme kjønn" OR "forhold av samme kjønn" OR "kvinner som elsker kvinner" OR "kvinner som har sex med kvinner" OR ikke-heterofil OR homofob* OR homonegativ* OR transfob* OR heterosexis* OR heteronorm*)

Søkestreng i Det Kgl. Bibl. og Danmarks forskningsportal (dansk)

(landdistrikt* OR "tyndt befolket område" OR rural OR landsby* OR Grønland OR Jylland OR Færøerne OR Åland OR Provins* OR Lolland OR Falster OR "uden for region hovedstaden" OR "Kalaallit Nunaat") AND (LGB OR LGBT OR LGBTQ OR aseksu* OR transkønnet OR transseksu* OR transkvinde* OR transmand OR transmænd OR transperson* OR homoseks* OR lesbisk* OR bøsse OR biseksu* OR binysgerrig OR queer* OR lesbigay OR interkøn OR intergender OR panseksu* OR "identificere sig som kvinde" OR kønsbekræft* OR genderqueer OR kønsdysfori OR "non-binær kønsforståelse" OR "ikke-binær kønsforståelse" OR "binær kønsforståelse" OR kønsidentitet* OR kønsmindretal OR "seksuelle mindretal" OR "seksuel orientering" OR "seksuel orientering og kønsidentitet" OR "mænd der elsker mænd" OR "mænd der har sex med mænd" OR "par af samme køn" OR "forhold mellem par af samme køn" OR "kvinder der elsker kvinder" OR "kvinder der har sex med kvinder" OR ikke-heteroseksuel OR homofob* OR homonegativ* OR transfob* OR heterosexis* OR heteronorm*)

Om denne publikasjon

Levekår blant skeive i rurale områder i Norden

Helga Eggebø og Fredrik Langeland til NIKK (Nordisk information för kunskap av kön)

TemaNord 2026:520

ISBN 978-92-893-8477-3 (PDF)
ISBN 978-92-893-8478-0 (ONLINE)
http://dx.doi.org/10.6027/temanord2026-520

© Nordisk ministerråd 2026

Forsidefoto: Masha S/Unsplash
Andre fotografier, i den rekkefølgen de vises: Darya Tryfanava/Unsplash, Getty Images, Ayadi Ghaith/Unsplash, Ozgu Ozden/Unsplash, Alexander Hermansen/Unsplash

Publisert: August 2026

Ansvarserklæring

Denne utgivelsen ble finansiert av Nordisk ministerråd. Innholdet gjenspeiler imidlertid ikke nødvendigvis Nordisk ministerråds synspunkter, meninger, holdninger eller anbefalinger.

Rettigheter og tillatelser

Arbeidet er gjort tilgjengelig under den internasjonale Creative Commons Attribution 4.0-lisensen (CC BY 4.0) https://creativecommons.org/licenses/by/4.0

OVERSETTELSER: Hvis du oversetter dette arbeidet, vennligst inkluder følgende ansvarserklæring: Denne oversettelsen er ikke produsert av Nordisk ministerråd og må ikke oppfattes som offisiell. Nordisk ministerråd kan ikke holdes ansvarlig for oversettelsen eller noen feil i denne.

BEARBEIDELSER: Hvis du bearbeider dette arbeidet, vennligst inkluder følgende ansvarserklæring sammen med krediteringen: Dette er en bearbeidelse av et originalt arbeid fra Nordisk ministerråd. Det er utelukkende bearbeideren som er ansvarlig for synspunktene og meningene som uttrykkes i teksten. Synspunktene og meningene i denne bearbeidelsen har ikke blitt godkjent av Nordisk ministerråd.

TREDJEPARTSINNHOLD: Nordisk ministerråd eier ikke nødvendigvis hver enkelt del av dette arbeidet. Nordisk ministerråd kan dermed ikke garantere at gjenbruk av tredjepartsinnhold ikke krenker tredjeparts opphavsrett. Hvis du ønsker å gjenbruke tredjepartsinnhold, bærer du selv risikoen som er forbundet med slike rettighetsbrudd. Du er selv ansvarlig for å avgjøre om det er behov for å skaffe tillatelse for bruk av tredjepartsinnhold, og i så fall for å skaffe tillatelse fra rettighetshaveren. Eksempler på tredjepartsinnhold kan omfatte, men er ikke begrenset til, tabeller, figerer eller bilder.

Fotorettigheter (ytterligere tillatelser kreves for gjenbruk):

Henvendelser om rettigheter og lisenser rettes til:

NORDISK MINISTERRÅD/PUB
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 København
pub@norden.org

Nordisk ministerråd

Nordisk ministerråd er de nordiske regjeringenes offisielle samarbeidsorgan. Samarbeidet omfatter Danmark, Finland, Færøyene, Grønland, Island, Norge, Sverige og Åland.

I 2019 la de nordiske statsministrene fram en felles visjon om at Norden skal være verdens mest bærekraftige og integrerte region innen 2030. Samarbeidet i Nordisk ministerråd skal understøtte dette formålet gjennom arbeidet for et grønt, konkurransedyktig og sosialt bærekraftig Norden.

NORDISK MINISTERRÅD
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 København
www.norden.org

Les flere nordiske publikasjoner: www.norden.org/no/publikasjoner